

2015

Tilinpäätös

SUOMALAISTA
ENERGIAA
VASTUULLISESTI

**POHJOLAN
VOIMA**

Sisällys

Tilinpäätös	1
Hallituksen toimintakertomus	2
Konsernin laaja tuloslaskelma	8
Konsernin tase	9
Konsernin rahavirtalaskelma	10
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	11
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	12
Liite 1	13
Liite 2	22
Liite 3	23
Liitteet 4-15	27
Liite 16	33
Liite 17	34
Liitteet 18-23	36
Liite 24	41
Liitteet 25-29	43
Liite 30	46
Liitteet 31-33	48
Liitteet 34-36	51
Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	54
Tuloslaskelma ja tase	55
Laadintaperiaatteet	58
Tuloslaskelman liitetiedot	59
Taseen liitetiedot	62
Hallituksen voitonjakoehdotus	69
Tilintarkastuskertomus	70

Tilinpäätös 2015

Pohjolan Voima -konsernin avainluvut 2015

IFRS*	2015	2014	2013	2012	2011
Liikevaihto, m€	573	643	722	838	1 130
Liiketulos, m€	-3	3	23	10	216
Korolliset nettovelat, m€	845	920	1 017	1 083	851
Osuus liikevaihdosta, %	147	143	141	129	75
Omavaraisuusaste, %	42	41	42	35	41
Taseen loppusumma, m€	2296	2595	2577	2 398	2 555
Investoinnit (pl. sijoitukset), m€	18	19	24	36	34
Henkilökunta keskimäärin*	199	217	270	454	487

* Ei sisällä enemmistöomisteisen Teollisuuden Voiman henkilöstöä.

Tutustu toimintakertomukseen ja tilinpäätökseen

Voit tutustua hallituksen toimintakertomukseen verkkovuosikertomuksestamme. Toimintakertomus ja tilinpäätös ovat luettavissa myös pdf-muodossa. Verkkovuosikertomuksen [materiaalipankissa](#) voit ladata koko vuosikertomuksen tai koota haluamasi sivut pdf-dokumentiksi.

▸ Toimintakertomus

Tilinpäätös 2015

- **Konsernin laaja tuloslaskelma**
- **Konsernin tase**
- **Konsernin rahavirtalaskelma**
- **Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista**
- **Konsernitilinpäätöksen liitetiedot**
- **Emoyhtiön tilinpäätös**
- **Hallituksen voitonjakoehdotus**
- **Tilintarkastuskertomus**

Hallituksen toimintakertomus

Toimintaympäristö

Vuonna 2015 Suomen sähkön kulutus oli 82,5 TWh (83,3 TWh vuonna 2014). Sähköä tuotettiin Suomessa 66,2 (65,4) TWh ja sitä tuotiin Suomeen nettomääräisesti 16,3 (18,0) TWh. Tuontisähköllä katettiin 19,8 (21,6) prosenttia Suomen sähkön kulutuksesta. Suurin osa sähköstä tuotiin Ruotsista. Vuonna 2015 sähkönkäyttö laski Suomessa 1,1 prosenttia edellisvuodesta. Teollisuuden sähkön kulutus laski 0,9 prosenttia ja muiden sektorien sähkönkulutus 1,0 prosenttia edellisvuodesta poikkeuksellisen lämpimän sään ja talouden taantuman vaikutuksesta.

Nord Pool Spot-kauppaa käytiin 489 TWh (501 TWh). Systeemihinnan vuosikeskiarvo oli 20,98 (29,61) euroa megawattitunnilta ja Suomen aluehinnan keskiarvo 29,66 (36,02) euroa megawattitunnilta. Hyvä pohjoismainen vesitilanne, laskevat polttoainehinnat ja kasvava tuulivoimatutanto painoivat sähkön hintaa Pohjoismaissa.

EUA-päästöoikeuden hinta pysyi koko vuoden kestäneestä nousutrendistä huolimatta alhaisena ja vaihteli 6,42 eurosta 8,65 euroon.

Pohjolan Voiman sähkön ja lämmön tuotanto

Vuonna 2015 Pohjolan Voiman sähkön kokonaishankinta oli 14,1 (15,3) TWh. Konsernin sähkön tuotannon osuus tästä oli 13,3 TWh (14,6), josta emoyhtiön toimitukset osakkailleen olivat 12,9 (14,0) TWh. Tytäryhtiöiden toimitukset muille omistajilleen olivat 0,4 (0,5) TWh. Ostot pohjoismaisilta sähkömarkkinoilta olivat 0,8 (0,8) TWh ja myynnit 0,4 TWh (0,6). Lämmöntoimitukset olivat 6,3 (7,8) TWh.

Ydinvoiman osuus sähkön hankinnasta oli 57,4 (54,6) prosenttia. Teollisuuden Voiman Olkiluodon ydinvoimalaitos tuotti sähköä 14,3 (14,8) TWh, josta Pohjolan Voima sai omistusosuutensa mukaisesti 8,1 (8,4) TWh. Olkiluodon laitosyksikköjen yhteinen käyttökerroin oli 93,0 (96,0) prosenttia.

Vesivoiman osuus 2,3 (1,7) TWh oli 16,3 (11,4) prosenttia sähkön hankinnasta. Vesivoima ylsi historian korkeimpaan tuotantoon erinomaisen vesivuoden sekä pitkään kestäneen kevättulvan takia.

Lauhdevoimaa Pohjolan Voima tuotti 0,4 (1,2) TWh, joka oli 2,8 (7,8) prosenttia sähkön hankinnasta. Lauhdevoiman tuotanto putosi merkittävästi edellisestä vuodesta PVO-Lämpövoima Oy:n tuotannollisen toiminnan lopettamisen sekä alhaisten markkinahintojen seurauksena. PVO-Lämpövoiman liiketoiminta on raportoitu lopetettuna toimintona konsernin tilinpäätöksessä.

Lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitoksissa sähköä tuotettiin yhteensä 2,5 (3,3) TWh. Yhteistuotantolaitosten sähkön ja lämmön tuotantoon vaikutti alhaisten sähkön hintojen lisäksi kolmen laitoksen irtautuminen Pohjolan Voimasta, kun Pohjolan Voima myi tytäryhtiönsä Keravan Lämpövoima Oy:n, Järvi-Suomen Voima Oy:n ja Wisapower Oy:n.

Sähkön hankinta (GWh)	2011	2012	2013	2014	2015
Ydinvoima	8 025	8 165	8 296	8 372	8 086
Vesivoima	1 709	2 143	1 566	1 745	2 297
Yhteistuotanto	3 587	3 266	3 502	3 254	2 533
Lauhdevoima	1 548	995	2 193	1 200	388
Tuulivoima	92	0	0	0	0
Sähkön osto	9 360	5 613	673	753	790
Yhteensä	24 321	20 182	16 229	15 324	14 094

PVO-Lämpövoima Oy:n Kristiina 1 ja PVO-Huippuvoima Oy:n Vaskiluoto 3 öljykäyttöiset voimalaitokset olivat vuokrattuina tehoreservijärjestelmään 30.6.2015 saakka.

Investoinnit

Pohjolan Voima -konsernin investoinnit ilman sijoituksia ja päästöoikeuksien hankintaa olivat yhteensä 18,1 (18,7) miljoonaa euroa.

PVO-Vesivoima Oy sai päätökseen Melon voimalaitoksen perusparannuksen, joka aloitettiin vuonna 2014. Perusparannukseen investoitiin 2,6 miljoonaa euroa vuonna 2015. PVO-Vesivoiman investointeja kasvatti myös välimesoikeuden lopullinen päätös vesivoiman käyttöoikeuden lisävuokrasta 3,5 miljoonaa euroa.

Laanilan Voima Oy investoi Pyroflow-kattilan sähkösuodattimen laajennukseen ja kattilan käyttövarmuuteen, 110 kV päämuuntajaan ja varakattilaan yhteensä 7,1 miljoonaa euroa.

Emoyhtiön Pohjolan Voiman merkittävimmät investoinnit olivat toimitilojen perusparannus sekä kirjanpitojärjestelmän uusiminen yhteistyössä palveluntoimittajan kanssa yhteensä 0,7 miljoonaa euroa.

Muut investoinnit olivat korvaus- ja perusparannusinvestointeja.

Pohjolan Voima Oy on sijoittanut rakenteilla olevaan OL3-ydinvoimalaitosprojektiin vuosina 2004 - 2015 yhteensä 720,6 (660,4) miljoonaa euroa. Sijoitukset perustuvat OL3:n rahoitussuunnitelmaan, jonka mukaan investoinnin edellyttämää omaa pääomaa kerrytetään projektin etenemisen mukaisesti.

Teollisuuden Voiman ylimääräinen yhtiökokous päätti 24.6.2015 yhtiön hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että OL4:lle ei haeta rakentamislupaa periaatepäätöksen voimassaoloaikana ja että OL4:n kilpailu- ja suunnitteluvaihetta varten osakkaiden ja Teollisuuden Voiman aiemmin allekirjoittamassa sopimus- ja sitoumusasiakirjassa tarkoitettua hanketta ei toteuteta. OL4-hankkeen rahoittamiseen Pohjolan Voima oli nostanut osakaslainaa 35,1 (35,1) miljoonaa euroa ja vastaavasti sijoittanut Teollisuuden Voiman OL4-hankkeeseen 35,1 (35,1) miljoonaa euroa osakaslainana. Teollisuuden Voima laskutti hankkeen päättämiseen liittyvät kustannukset Pohjolan Voimalta ja Pohjolan Voima vastaavasti edelleen hankkeeseen osallistuneilta omilta osakkailtaan. Nostetut ja sijoitetut lainat maksettiin pois. Hankkeen päättämällä ei ollut tulosvaikutusta Pohjolan Voimassa. Hankkeen päättämisen yhteydessä nostamattomat osakaslainasitoumukset 128,9 (128,9) miljoonaa euroa raukesivat.

Tutkimus ja kehitys

Tutkimus- ja kehitysmenot olivat 0,3 (vuonna 2014: 0,4 ja vuonna 2013: 0,7) miljoonaa euroa.

Tutkimus- ja kehitystoiminnassa tutkittiin mm. voimalaitostuhkan ja -noen hyötykäyttömahdollisuuksia ja jalostamista raaka-aineiksi sekä teknologiavaihtoehtoja teollisuuspäästädirektiivin tiukkeneviin päästövaatimuksiin.

Henkilöstö

Konsernin palveluksessa työsuhteessa oli keskimäärin 199 henkilöä (vuonna 2014: 217 ja vuonna 2013: 270) sisältäen lopetetut toiminnot. Konsernin tilikauden palkat ja palkkiot sisältäen lopetetut toiminnot olivat yhteensä 16,3 miljoonaa euroa (vuonna 2014: 15,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2013: 17,0 miljoonaa euroa).

Emoyhtiön palveluksessa työsuhteessa oli keskimäärin 83 henkilöä (vuonna 2014: 95 ja vuonna 2013: 87). Palkat ja palkkiot tilikaudella olivat yhteensä 6,8 miljoonaa euroa (vuonna 2014: 7,9 miljoonaa euroa ja vuonna 2013: 7,0 miljoonaa euroa).

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli konsernissa 46 (46,7) vuotta.

Ympäristö

Pohjolan Voiman tuotantoyhtiöistä valtaosassa on käytössä ISO 14001 -standardin mukaiset sertifioidut ympäristöjärjestelmät, joilla varmistetaan ympäristötavoitteiden toteutuminen ja jatkuva parantaminen. Suurin osa tuotantoyhtiöistä otti vuonna 2015 käyttöön myös energiatehokkuusjärjestelmän. Järjestelmän käyttöönotto liittyi vuoden 2016 alussa voimaan tulleeseen energiatehokkuuslakiin. Pohjolan Voiman yhteisyrityksen TVO:n ympäristöasioiden hallintajärjestelmä on lisäksi EMAS-rekisteröity.

Pohjolan Voiman tuotannossa ei tapahtunut merkittäviä ympäristöpoikkeamia.

Vesistöjen säännöstely ja vesivoimalaitosten käyttö oli lupaehtojen mukaista. Kemi- ja Iijoen vesistöjen sekä merialueen kalakantojen ylläpitämiseksi istutettiin 2,8 (2,6) miljoonaa kalanpoikasta. Kemijoen meri- ja jokialueelle istutettiin yhdessä Kemijoki Oy:n kanssa 5,0 (4,0) miljoonaa poikasta, josta PVO-Vesivoima Oy:n osuus on 17 prosenttia eli 0,8 (0,7) miljoonaa poikasta. Istutukset pystyttiin toteuttamaan lähes laadittujen istutussuunnitelmien mukaisesti. Nahkiaisten ylisiirrossa on alijäämää sekä Kemi- että Iijolla. Nahkiaisten ylisiirtopyyntisuunnitelmat eivät toteutuneet täysin, mutta niitä saatiin ylisiirrettyä veloitetta enemmän.

PVO-Vesivoima osallistui yhdessä Iijoki-alueen kuntien kanssa Pohjois-Pohjanmaan liiton loppuvuodesta 2015 käynnistämään kolmevuotiseen Iijoen vesistövisiohankeeseen. Hankkeen päätavoitteita ovat yhteinen vesistövisio, vaelluskalojen palauttamisen edistäminen ja Itämeren lohikannan turvaaminen sekä joen arvoa nostavien pienempien kehittämistoimenpiteiden toteutumisen edistäminen.

Kaikki konsernin lämpövoimalaitokset kuuluvat päästökauppalaan piiriin. Tuotannosta aiheutuneet hiilidioksidipäästöt laskivat edellisvuoteen verrattuna fossiilisten polttoaineiden käytön vähennyttä. Itse tuotetun sähkön ja lämmön hiilidioksidipäästöt olivat 1,5 (2,5) miljoonaa tonnia. Tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetaan vain tytäryhtiöiden hiilidioksidipäästöt 0,7 (1,5) miljoonaa tonnia, joka ei sisällä lopetettuna toimintona raportoidun PVO-Lämpövoiman päästöjä 0,2 miljoonaa tonnia. Myös muut päästöt ilmaan laskivat. Rikkidioksidipäästöt olivat 1,5 (2,1) tuhatta tonnia, typenoksidipäästöt 3,3 (4,7) tuhatta tonnia ja hiukkaspäästöt 0,2 (0,3) tuhatta tonnia.

Teollisuuspäästöjen direktiivistä (IE = Industrial Emissions) mukaiset uudet aiempaa tiukemmat ilmapäästöjen raja-arvot astuivat Suomessa voimaan vuoden 2016 alusta. Typen oksidien (NOx) vähentäminen on vaikeinta suurelle osalle konsernin voimalaitosten kattiloita ja eri teknologiamahdollisuuksia selvitetään. Osa Pohjolan Voiman laitoksista kuuluu teollisuuspäästädirektiivin kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan, jonka Euroopan komissio hyväksyi 10.3.2014. Siirtymäsuunnitelma antaa joustoa kiristyvien päästöraja-arvojen käyttöönottoon. Siirtymäsuunnitelmakausi on 1.1.2016 - 30.6.2020, jolloin rikkidioksidin, typen oksidien ja hiukkasten päästöjä seurataan päästöpitoisuuden lisäksi tonnimääräisinä kokonaispäästöinä.

Pohjolan Voiman lämpövoimalaitokset hakivat ympäristölupien tarkistamista vuonna 2014, koska uusi ympäristönsuojelulaki edellytti sitä suurilta polttolaitoksilta. Laanilan Voima Oy jätti lisäksi vuonna 2015 muutoshakemuksen, jossa haettiin ympäristölupaa nokipolttoainekuivurille. Kaikki Pohjolan Voiman lämpövoimalaitokset saivat uudet ympäristöluvat 2015. Kaukaan Voima Oy, Kymin Voima Oy ja Laanilan Voima Oy valittivat lupapäätöksistä Vaasan hallinto-oikeuteen.

Hämeenkyrön Voima Oy sai 2015 ympäristöluvan kierätyspolttoaineiden lisäämiseksi biovoimalaitoksen polttoainevalikoimaan. Alustavan aikataulun mukaan uusien täydennyspolttoaineiden käyttö voimalaitoksella voitaisiin aloittaa syksyllä 2016.

Pohjolan Voimalla tai sen tytär-, osakkuus- tai yhteisyrityksillä ei ole tiedossa olevia kattamattomia ympäristövastuita. Pohjolan Voiman tarkemmat ympäristötiedot esitetään kotisivuilla www.pohjolanvoima.fi. Teollisuuden Voima raportoi ydinvoimatuotannon ympäristöasioista kotisivuillaan www.tvo.fi ja erillisessä yhteiskuntavastuuraportissa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa strategian toteutuminen ja liiketoiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata toiminnan jatkuvuus ja häiriöttömyys. Riskienhallintaa toteutetaan konsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Riskienhallinnan toimintamalli on hajautettu.

Tavoitteiden toteutumista vaarantavat riskit arvioidaan ja niiden hallitsemiseksi määritellään toimenpiteet. Riskien merkittävyyttä arvioidaan toteutumistodennäköisyyden ja vaikutuksen summana, jossa vaikutusta ei arvioida euromääräisenä.

Kaikissa Pohjolan Voiman yhtiöissä on suojauduttu vahinkoriskien varalta huolehtimalla kunnossapidosta, työturvallisuudesta, henkilöstön riittävästä koulutuksesta sekä muilla tarvittavilla toimenpiteillä ja konsernin vakuutuspolitiikan mukaisin vakuutuksin.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Konsernin merkittävimmät riskit liittyvät yhteisyritys Teollisuuden Voiman OL3-projektin valmistumiseen. Laitosyksikön kaupallisen sähköntuotannon piti alkaa huhtikuun lopussa 2009. Valmistuminen on kuitenkin viivästynyt. Teollisuuden Voima sai laitostoimittajalta syyskuussa 2014 päivitetyn aikataulun, jonka mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa loppuvuodesta 2018. Viiveestä aiheutuu lisäkustannuksia ja menetyksiä, joista Teollisuuden Voima on Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä vaatinut OL3:n avaimet käteen -laitostoimittajalta korvausta.

Muutokset konsernirakenteessa

Pohjolan Voima ja Keravan Energia Oy allekirjoittivat 16.12.2014 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön Keravan Lämpövoima Oy:n koko osakekannan myymisestä Keravan Energialle. Kauppakirja astui voimaan ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 1.1.2015.

Pohjolan Voima ja UPM-Kymmene Wood Oy, UPM-Kymmene Oyj:n 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö, allekirjoittivat 28.11.2014 esisopimuksen Pohjolan Voiman tytäryhtiön Järvi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden myymisestä UPM-Kymmene Woodille. Varsinainen kauppakirja allekirjoitettiin 30.1.2015 ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 31.1.2015.

Pohjolan Voima Oy ja UPM-Kymmene Oyj allekirjoittivat 30.9.2015 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön Wisapower Oy:n osakkeiden myymisestä UPM-Kymmenelle. Osakkeiden omistusoikeus siirtyi 30.9.2015.

Pohjolan Voima Oy ja Vaskiluodon Voima Oy allekirjoittivat 22.12.2015 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön PVO-Huippuvoima Oy:n koko osakekannan myymisestä Vaskiluodon Voimalle. Osakkeiden omistusoikeus siirtyi 22.12.2015.

Finestlink Oy, joka omisti ja hallinnoi Suomen ja Viron välisen tasasähkökaapeliyhteyden rakentamiseen, omistamiseen ja käyttämiseen perustetun virolaisen Nordic Energy Linkin osakkeita, asetettiin selvitystilaan 1.7.2015 ja purkautui 21.12.2015.

Talous

Pohjolan Voima toimii omakustannushintaperiaatteella. Osakkaat maksavat kiinteät kustannukset omistuksen mukaisesti riippumatta siitä, onko teho- tai energiaosuutta käytetty vai ei ja muuttuvat kustannukset toimitettujen energiamäärien mukaan. Toimintaperiaatteesta johtuen taloudellisten tunnuslukujen esittäminen ei ole tarkoituksenmukaista liiketoiminnan, taloudellisen aseman tai tuloksen ymmärtämiseksi.

Pohjolan Voiman rahoitustoiminnan tavoitteet ja riskit on määritelty emoyhtiön hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa. Pohjolan Voiman liiketoiminnan rahoitusriskit liittyvät likviditeetti-, markkina- ja luottoriskeihin. Rahoitusriskien hallintaa on käsitelty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 3: Rahoitusriskien hallinta.

Emoyhtiöllä on käytössään maksuvalmiutta turvaava 300 (300) miljoonan euron valmiusluottosopimus, joka uusittiin kesäkuussa 2015 ja on voimassa kesäkuuhun 2020 saakka. Valmiusluottojärjestelyssä on kaksi yhden vuoden jatko-optiota. Lyhytaikaisen varainhankinnan hoitamiseen konsernilla oli 300 (300) miljoonan euron kotimainen yritystodistusohjelma, josta käyttämättä oli 183 (165) miljoonaa euroa. Pitkäaikaisia luottositoumuksia oli vuoden lopussa nostamatta 300 (300) miljoonaa euroa. Konsernin maksuvalmius on hyvä. Korollinen nettovelka oli vuoden lopussa 844,9 (920,2) miljoonaa euroa. Valuuttakurssiriskin alaista velkaa ei ollut.

Konsernin omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 41,7 (41,0) prosenttia.

PVO-Lämpövoima tarjosi uuteen tehoreservijärjestelmään Tahkoluodon ja Kristiinan hiilivoimalaitoksia, joista kumpikaan ei tullut valituksi. PVO-Lämpövoiman hallitus päätti 27.10.2015 esittää, että yhtiön omistamien Kristiinankaupungin ja Porin Tahkoluodon hiililauhdevoimalaitosten tuotannollinen toiminta lopetetaan. PVO:n ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi päätöksen 13.11.2015. PVO-Lämpövoiman liiketoiminta on raportoitu lopetettuna toimintona konsernin tilinpäätöksessä.

Konsernin liikevaihto jatkuvista toiminnoista oli 499,7 (578,5) miljoonaa euroa. Liikevaihtoa laskivat tilikauden aikana toteutetut yritysmyyntit:

- Keravan Lämpövoima Oy:n osakkeiden myynti Keravan Energialle.
- Järvi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden myynti UPM-Kymmene Woodille.
- Wisapower Oy:n osakkeiden myynti UPM-Kymmenelle.

Lisäksi Pohjolan Voima myi PVO-Huippuvoima Oy:n osakkeet Vaskiluodon Voima Oy:lle 22.12.2015. Kauppa ei vaikuttanut konsernin liikevaihtoon, koska PVO-Huippuvoima ei ole ollut tuotannollisessa käytössä tilikaudella vaan tuotot ovat kertyneet tehoreservijärjestelmätuotoista 30.6.2015 saakka. Yhtiön ympäristölupa umpeutui 31.12.2015.

Konsernin tilikauden tulos oli -13,3 (-16,3) miljoonaa euroa. Tilikauden tappioon vaikuttivat PVO-Lämpövoiman toiminnan lopettamiseen liittyvät kustannukset, kun vuonna 2014 tappio syntyi osakkuusyhtiötuloksista sekä johdannaisten arvotuksesta kirjatusta tappiosta.

Osakepääoma ja osakeannit

Tilikauden aikana merkittiin seuraava anti:

- G5-sarjan osakepääoman korotus 4.5.2015, 48.250 kpl merkintähintaan 2.702.000 euroa suunnattuna G5-sarjan osakkeenomistajille.

Lisäksi B2-sarjan osakepääoman korotuksesta, joka merkittiin kesäkuussa 2013 (4.107.143 kappaletta merkintähintaan 230.000.008 euroa suunnattuna B2-sarjan osakkeenomistajille), maksettiin tilikauden aikana yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti kolmas erä. Loppuosa merkityistä osakkeista on osakeanti-tilillä.

Yhtiö hankki ja mitätöi omat osakkeensa G3- ja K3-sarjassa. Tässä yhteydessä osakepääoma laski 0,7 miljoonalla eurolla ja ylikurssirahasto 6,3 miljoonalla eurolla.

Yhtiö hankki ja mitätöi omat osakkeensa G7-sarjassa. Velkojainkuulemismenettelyn päättymisen jälkeen sarjan osakepääomasta siirrettiin 1,1 miljoonaa euroa ja ylikurssirahastosta 35,7 miljoonaa euroa väliaikaisesti sijoitetun vapaan pääoman rahastoon odottamaan osakkeiden hankintaa. Sarjan osakkeiden hankinnan yhteydessä sijoitetun vapaan pääoman rahastosta maksettiin 36,8 miljoonaa euroa osakkeiden hankintahintana osakkaille.

Yhtiö hankki omat osakkeensa H-sarjassa. Sarjan osakepääomasta siirrettiin 0,8 miljoonaa euroa ja ylikurssirahastosta 6,2 miljoonaa euroa velkojainkuulemismenettelyn päättymisen jälkeen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon odottamaan osakkeiden hankintaa. Osakkeiden hankinnan 22.12.2015 yhteydessä sijoitetun vapaan pääoman rahastosta maksettiin 7,0 miljoonaa euroa osakkeiden kauppahintana osakkaille. Tämän jälkeen yhtiö käynnisti osakkeiden mitätöinnin. H-sarjan osakkeiden mitätöinti rekisteröitiin kaupparekisteriin 5.1.2016.

Taulukko: Pohjolan Voima Oy:n omistajat (yleisomistus)

Osakas	Omistus-% 31.12.2014	Omistus-% 31.12.2015
EPV Energia Oy	7,056	6,419
Etelä-Suomen Voima Oy	2,781	1,858
Helen Oy (1.1.2015)	0,814	0,849
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	3,887	3,884
Kemira Oyj (ml. eläkesäätiö Neliapila)	4,122	4,346
Kokkolan Energia Oy (1.1.2015)	2,365	2,328
Kymppivoima Oy	9,119	9,333
Metsä Group (Metsäliitto, Metsä Fibre, Metsä Board Oyj)	2,923	3,013
Myllykoski Oyj*	0,839	0,874
Oulun Energia Oy (1.1.2015)	1,682	1,744
Outokumpu Oyj	0,081	0,081
Oy Perhonjoki Ab	2,401	2,298
Porin kaupunki	1,765	1,755
Rautaruukki Oyj	0,049	0,064
Stora Enso Oyj	14,768	15,170
UPM-Kymmene Oyj	43,478	42,825
Vantaan Energia Oy	0,301	0,314
Yara Suomi Oy (ml. eläkesäätiö)	1,567	1,550
Pohjolan Voima Oy**	0,000	1,295

*) Yhtiö kuuluu UPM-Kymmene konserniin.

**) H-sarjan osakkeet hankittu osakkailta 22.12.2015 ja osakkeiden mitätöinti oli käynnissä 31.12.2015. Osakkeet mitätöitiin 5.1.2016.

Yhtiön johto

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 18.3.2015 hallituksen varsinaiseksi jäseniksi valittiin johtaja Tapio Korpeinen (UPM-Kymmene Oy), talousjohtaja Seppo Parvi (Stora Enso Oy), strategijahtaja Hannu Anttila (Metsä Group), lakiasiaintohtaja Jukka Hakki (Kemira Oy), toimitusjohtaja Anders Renvall (Kymppivoima Oy), johtaja Tapani Sointu (UPM-Kymmene Oy), toimitusjohtaja Rami Vuola (EPV Energia Oy), toimitusjohtaja Patrick Wackström (edustaa Etelä-Suomen Voima Oy:tä) ja toimitusjohtaja Peter Boström (edustaa Oy Perhonjoki Ab:ia).

Hallituksen järjestäytymiskokouksessa 18.3.2015 Tapio Korpeinen valittiin puheenjohtajaksi ja Seppo Parvi varapuheenjohtajaksi. Hallitus kokoontui vuoden 2015 aikana 15 (18) kertaa. Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut diplomi-insinööri, kauppatieteiden maisteri Lauri Virkkunen.

Käynnissä olevat merkittävät oikeusprosessit

Teollisuuden Voima jätti vuonna 2012 kanteen ja vastineen Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä koskien OL3:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita kustannuksia. Teollisuuden Voiman heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,6 miljardia euroa joulukuuhun 2018 asti, joka on OL3-laitostoimittajan syyskuussa 2014 toimittaman aikataulun mukaan OL3:n säännöllisen sähköntuotannon ajankohta.

Välimiesmenettely alkoi joulukuussa 2008 laitostoimittajan aloitteesta. Laitostoimittajan heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen vaatimus oli kokonaisuudessaan noin 3,4 miljardia euroa. Vaatimus kattoi rakentamisaikataulun tapahtumat vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti. Summa sisälsi muun muassa viivästyskorjauksia (laskettu heinäkuuhun 2015 asti) ja Teollisuuden Voiman laitostoimitussopimuksen mukaisesti viivästämiä maksueriä yhteensä noin 1,4 miljardia euroa sekä laitostoimittajan väittämää saamatta jäänyttä voittoa noin 140 miljoonaa euroa. Teollisuuden Voima on todennut laitostoimittajan aiemmin toimittamat kanteen perusteettomaksi ja tutki päivitetyn kanteen sekä vastasi siihen asianmukaisesti.

Laitostoimittaja päivitti helmikuussa 2016 vaatimuksensa OL3:n valmistumisen viivästymistä koskevassa välimiesmenettelyssä. Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus on nyt kokonaisuudessaan noin 3,52 miljardia euroa. Tilikauden jälkeen tapahtuneista muutoksista välimiesmenettelyssä kerrotaan kohdassa Tilikauden jälkeiset tapahtumat.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia. Välimiesmenettelyssä esitettyjen vaatimusten perusteella Teollisuuden Voima ei ole kirjannut saatavia eikä varauksia.

Välimiesoikeus antoi toukokuussa 2015 päätöksen vesivoiman käyttöoikeuden lunastukseen liittyvässä korkokiistassa ja velvoitti PVO-Vesivoiman maksamaan lisävuokraa yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa. Välimiesoikeus vahvisti Metsähallituksen vaatimuksen siitä, ettei PVO-Vesivoimalla ole oikeutta vähentää korkeimman hallinto-oikeuden tuomitsemasta määrästä maksamia vuokria 0,9 miljoonaa euroa korkoineen. Maksetut korvaukset aktivoitiin aineettomiin hyödykkeisiin, joita ei poisteta.

Pohjolan Voima Oy on asianosaisena markkinaoikeudessa vireillä olevassa kantaverkon määrittelyä koskevassa oikeudenkäynnissä. Asia koskee mm. Pohjolan Voima Oy:n omistamaa 400 kV voimajohtoa Ulvila - Meri-Pori. Pohjolan Voima Oy:n kannan mukaan johdon tulisi kuulua kantaverkkoon. Markkinaoikeuden odotetaan tekevän ratkaisun asiassa kevään 2016 aikana. Päätöksellä ei tule olemaan välitöntä taloudellista vaikutusta Pohjolan Voima Oy:lle.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Pohjolan Voima Oy:ssä aloitettiin yhteistoimintaneuvottelut 20.1.2016. Neuvotteluissa suunnitellaan toiminnan sopeuttamista tavoitteena toiminnan tehostaminen ja kustannussäästöt. Alustavan arvion mukaan henkilöstön vähennystarve on enintään 15 henkilöä.

Pohjolan Voima Oy:n H-sarjan osakkeiden mitätöinti rekisteröitiin kaupparekisteriin 5.1.2016.

Laitostoimittaja päivitti helmikuussa 2016 vaatimuksensa Teollisuuden Voiman OL3-hankkeen valmistumisen viivästymistä koskevassa Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä. Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus on nyt kokonaisuudessaan noin 3,52 miljardia euroa. Summa perustuu laitostoimittajan päivittämään analyysiin tapahtumista syyskuuhun 2014, ja joidenkin vaateiden osalta joulukuun 2014 loppuun asti. Summa sisältää viivästyskorjauksia (laskettu kesäkuun 2016 loppuun asti) ja Teollisuuden Voiman laitostoimitussopimuksen mukaisesti viivästämiä maksueriä yhteensä noin 1,45 miljardia euroa sekä laitostoimittajan väittämää saamatta jäänyttä voittoa noin 135 miljoonaa euroa. Teollisuuden Voima on todennut laitostoimittajan aiemmin toimittaman kanteen perusteettomaksi ja tutkii päivitetyn kanteen.

Tulevaisuuden näkymät

OL3-ydinvoimalaitosyksikön toteutusta ja tuotantokäyttöön valmistautumista jatketaan. Teollisuuden Voima jatkaa laitostoimittajan tukemista projektin loppuunsaattamisessa.

Valtioneuvosto myönsi rakentamisluvan Posiva Oy:n loppusijoitus- ja kapselointilaitokselle marraskuussa 2015 ja Posiva on nyt siirtymässä loppusijoitusratkaisun tutkimus-, kehitys- ja suunnittelutyöstä käytetyn polttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamiseen.

Kollaja-hankkeen valmistelua jatkettiin. Koskiensuojelulain päivittämisestä ei saatu mainintaa strategiseen hallitusohjelmaan eikä sitä täydentävään toimintasuunnitelmaan. Poliittiset päättäjät ovat indikoineet, että asiaan otetaan kantaa vuoden 2016 alkupuolella. Tavoitteena on, että hallitus tekee tuolloin riittävän linjauksen ja lain päivittäminen alkaa ripeästi.

Vaelluskalojen, erityisesti lohen, elinolojen parantamistavoitteet lisäävät paineita hoitotoimien lisäämiseen jokialueilla. Kalateiden rakentamistavoitteiden lisäksi keskusteluissa on nostettu esiin epäily alkuperäisten velvoiteistutusmäärien alimitoituksesta. Kalojen alusvaelluksen järjestäminen vaatii omat ratkaisunsa voimalaitospatoihin ja veden juoksuksiin. Toteutuessaan nämä saattaisivat nostaa merkittävästi velvoitekustannuksia ja energiatuotannon menetyksiä.

Voimalaitosten kiinteistövero nousi vuoden 2016 alusta nykyisestä 2,85 prosentista 3,1 prosenttiin. Veronkorotus aiheuttaa Teollisuuden Voimalle 1,3 miljoonan euron, PVO-Vesivoimalle 450 tuhannen euron ja lämpövoimalaitoksille yhteensä noin 20 tuhannen euron lisäkustannuksen. Riskinä on, että veroa nostetaan vielä uudelleen vuosille 2017 ja 2018.

Komissio on hyväksynyt vuoden 2013 alusta voimaan tulleeseen lakiin uusiutuvilla tuotetun sähkön tuotantotuesta sisältyvän nk. kaasutinpreemion.

Lakiesitys turpeen verotuksen alentamisesta edelleen vuoden 2016 alusta siten, että vero palautuu vuoden 2012 tasolle eli 1,9 euroon/MWh, annettiin tammikuussa 2015. Samalla annettiin lakiesitys metsähakkeella tuotetun sähkön tuotantotuen puolittamisesta. Laki turpeen verotuksen alentamisesta ei ole vielä tullut voimaan vaan odottaa EU:n päätöstä metsähakkeen tuen muutoksesta.

Jätevero nousi vuoden 2016 alussa 70 euroon tonnilta. Valtiovarainministeriö suunnittelee jäteveron laajentamista sellaisiin jätejakeisiin, joita tähän mennessä ei ole verotettu. Riskinä on, että vero laajenee jatkossa jätteenpolttoon ja jätteen rinnakkaispolttoon.

Suuria polttolaitoksia koskevan parhaan käyttökelpoisen tekniikan (Best Available Techniques) vertailuasiakirjan (LCP-BAT BREF) päivitys on käynnissä EU:ssa. BAT-päätelmät ovat sitovia ja ne tulee täyttää neljän vuoden kuluttua päätelmien voimaantulosta. Luonnos lopulliseksi asiakirjaksi saataneen vuoden 2016 alkupuolella. Päätelmät hyväksyttäneen vuoden 2017 alkupuolella. Asiakirjan soveltamisalaan kuuluu 12 Pohjolan Voiman voimalaitosta ja 22 kattilaa. Pohjolan Voiman tavoitteena on, että vaatimuksista tulee sellaiset, että ne pystytään täyttämään olemassa olevilla laitoksilla taloudellisesti ja teknisesti kannattavalla tavalla samalla, kun ympäristöhyödyt otetaan huomioon.

Hallituksen ohjelmassa ja sitä täsmentävässä toimintasuunnitelmassa on kaksi Pohjolan Voiman kannalta tärkeää kärkihanketta. Hiilettömään, puhtaaseen ja uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti -kärkihankkeessa hallitus on aloittanut kansallisen energia- ja ilmastostrategian päivityksen, jonka se antaa tiedonantona eduskunnalle vuoden 2016 lopulla. TEM on aloittanut uusiutuvan sähkön tuotantotuen uudistamisen, jota koskeva esityksen hallitus antanee alkuvuonna 2017. Luontopolitiikka luottamuksella ja reiluin keinoin -kärkihankkeen yhtenä toimenpiteenä on vaeltavien ja uhanalaisten kalakantojen elvyttäminen pilottikohteissa kalatierstrategian toimeenpanolla. Pohjolan Voima ajaa lijokea pilottikohteeksi.

EU komissio julkisti heinäkuussa 2015 energia-asioita koskevan laajan paketin. Komissio antanee täydentäviä tavoitteita vuoden 2016 aikana. Osana EU:n ilmastopolitiikkaa EU parlamentti ja neuvosto päätyivät ratkaisuun, jonka mukaan päästökaupan vakausvarannon (ylimääräisten päästöoikeuksien käsitteleminen, Market Stability Reserve = MSR) toiminta alkaa vuonna 2019. Lisäksi backloading-oikeudet ja eri syistä allokoimatta jääneet oikeudet siirretään suoraan varantoon.

YK:n jäsenmaat sopivat Pariisissä ilmastokokouksessa uudesta kansainvälisestä ilmastopöytäkirjasta, jonka keskeisenä tavoitteena on rajoittaa ilmakehän lämpötilan nousu 2 asteeseen esiteolliseen aikaan verrattuna. EU arvioi omia tavoitteitaan vuoden 2016 aikana.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat 31. joulukuuta 2015 olivat 288.711.810,19 euroa, josta tilikauden tulos oli -9.182.517,32 euroa. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikauden tulos siirretään edellisten tilikausien tulostilille ja että osinkoa ei jaeta.

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

1 000 €	Liitetieto	1.1. - 31.12.2015	1.1. - 31.12.2014
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	6	499 746	578 545
Liiketoiminnan muut tuotot	7	50 523	10 441
Materiaalit ja palvelut	8	-383 262	-455 746
Henkilöstökulut	9	-12 228	-13 897
Poistot ja arvonalentumiset	10	-39 884	-41 434
Liiketoiminnan muut kulut	11,12	-93 082	-64 549
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	13	-740	-5 973
Liikevoitto/-tappio		21 073	7 387
Rahoitustuotot	14	8 213	4 826
Rahoituskulut	14	-17 317	-23 150
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-9 104	-18 324
Voitto/tappio ennen veroja		11 969	-10 937
Tuloverot	15	-59	-158
Tilikauden voitto/tappio jatkuvista toiminnoista		11 910	-11 095
Lopetetut toiminnot			
Tilikauden voitto/tappio lopetetuista toiminnoista		-25 187	-5 184
Tilikauden voitto/tappio		-13 277	-16 279
MUUT LAAJAN TULOSEN ERÄT:			
Erät, jotka saatetaan tulevaisuudessa siirtää tulosvaikutteisiksi			
Osuus yhteisyritysten muun laajan tuloksen eristä			
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset	18	-13 689	1 116
Rahavirran suojaukset	18	11 643	9 562
Tilikauden muut laajan tuloksen erät yhteensä		-2 046	10 678
Tilikauden laaja tulos yhteensä		-15 323	-5 601
Tilikauden tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		-14 167	-16 678
Määräysvallattomille omistajille		890	399
		-13 277	-16 279
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen:			
Emoyhtiön omistajille		-16 213	-6 000
Määräysvallattomille omistajille		890	399
		-15 323	-5 601

KONSERNIN TASE

1 000 €	Liitetieto	31.12.2015	31.12.2014
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	16	288 270	289 071
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	17	601 767	689 221
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	18	775 572	776 421
Myytavissä olevat rahoitusvarat	19	586	647
Lainat ja muut saamiset	20	342 621	312 113
Pitkäaikaiset varat yhteensä		2 008 816	2 067 473
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	22	14 949	58 520
Myyntisaamiset ja muut saamiset	20	164 028	195 970
Rahavarat	21	79 550	85 643
Lyhytaikaiset varat yhteensä		258 527	340 133
Myytävänä olevat varat	23	28 651	186 932
Varat yhteensä		2 295 994	2 594 538
OMA PÄÄOMA			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
	24		
Osakepääoma		64 108	64 912
Osakeanti		49 305	109 537
Ylikurssirahasto		288 683	336 778
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		297 894	243 347
Arvonmuutosrahasto		7 507	9 553
Oman pääoman ehtoiset osakaslainat		0	35 109
Kertyneet voittovarot		206 347	214 017
Yhteensä		913 844	1 013 253
Määräysvallattomien omistajien osuus		43 175	51 373
Oma pääoma yhteensä		957 019	1 064 626
VELAT			
Pitkäaikaiset velat			
Varaukset	25	4 826	5 725
Laskennalliset verovelat	26	853	852
Rahoitusvelat	27	1 053 437	1 006 288
Muut velat	27,29	3 359	6 567
Pitkäaikaiset velat yhteensä		1 062 475	1 019 432
Lyhytaikaiset velat			
Rahoitusvelat	27	213 636	288 529
Ostovelat ja muut velat	28	62 864	84 772
Lyhytaikaiset velat yhteensä		276 500	373 301
Velat liittyen myytävänä oleviin varoihin	23	0	137 179
Velat yhteensä		1 338 975	1 529 912
Oma pääoma ja velat yhteensä		2 295 994	2 594 538

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

1 000 €	Liitetieto	2015	2014
Liiketoiminnan rahavirrat			
Tilikauden voitto/tappio		11 910	-11 095
Oikaisut tilikauden voittoon/tappioon	5	41 593	64 915
Käyttöpääoman muutokset	5	-15 093	27 231
Maksetut korot ja muut rahoituskulut		-17 463	-19 750
Saadut korot		3 372	4 051
Maksetut verot		-236	-166
Liiketoiminnan nettorahavirta		24 083	65 186
Investointien rahavirrat			
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	16,17	-19 346	-16 944
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntitulot	16,17	637	1 165
Myydyt muut osakkeet	16,17	85	5
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	4	51 677	0
Pääoman palautukset		3 900	0
Lainasaamisten takaisinmaksut	20	45 091	14 371
Myönnetyt lainat	20	-60 425	-61 963
Lyhytaikaisten sijoitusten lisäys (+) tai vähennys (-)		-56	4 066
Saadut osingot		1	3
Investointien nettorahavirta		21 564	-59 297
Rahoituksen rahavirrat			
Osakeannista saadut maksut	24	62 934	60 632
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	23	-50 789	0
Pitkäaikaisten lainojen nostot	27,23	217 699	29 803
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	27,23	-69 735	-22 190
Vakuudellisten rahoitusvelkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	27,23	-12 046	-20 159
Lyhytaikaisten korollisten velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	27,23	-183 408	31 611
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston palautus		0	-17 624
Maksetut osingot		-632	-632
Rahoituksen nettorahavirta		-35 977	61 441
Rahavarojen muutos		9 670	67 330
Rahavarat tilikauden alussa		77 340	10 010
Rahavarojen muutos		9 670	67 330
Yritysjärjestelyjen rahavarat		-9 855	0
Rahavarat tilikauden lopussa, jatkuvat toiminnot		77 155	77 340
Lopetetun toiminnon rahavarat		2 395	8 303
Rahavarat tilikauden lopussa	21	79 550	85 643

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

1 000 €	Liite- tieto	Osake- pääoma	Osake- anti	Ylikurssi- rahasto	Arvon- muutos- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Oman pääoman ehtoinen laina	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys- vallattomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2014		63 091	169 769	336 778	-1 125	210 297	35 109	222 558	1 036 477	51 608	1 088 084
Laaja tulos											
Tilikauden tulos								-16 678	-16 678	399	-16 279
Muut laajan tuloksen erät											
Rahavirran suojaukset					9 562				9 562		9 562
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset					1 116				1 116		1 116
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	10 678	0	0	-16 678	-6 000	399	-5 601
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä											
Osakeanti	24	1 821	-60 232			58 811			400		400
Siirto kertyneisiin voittovaroihin	24					-8 137		8 137	0		0
Pääoman palautus						-17 624			-17 624		-17 624
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		1 821	-60 232	0	0	33 050	0	8 137	-17 224	0	-17 224
Osingonjako määräysvallattomille omistajille									0	-633	-633
Oma pääoma 31.12.2014		64 912	109 537	336 778	9 553	243 347	35 109	214 017	1 013 253	51 373	1 064 626
Oma pääoma 1.1.2015		64 912	109 537	336 778	9 553	243 347	35 109	214 017	1 013 253	51 373	1 064 626
Laaja tulos											
Tilikauden tulos								-14 167	-14 167	890	-13 277
Muut laajan tuloksen erät											
Rahavirran suojaukset					11 643				11 643		11 643
Myytavissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset					-13 689				-13 689		-13 689
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	-2 046	0	0	-14 167	-16 213	890	-15 323
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä											
Osakeanti	24	1 890	-60 232			61 044			2 702		2 702
Siirto kertyneisiin voittovaroihin	24					-6 497		6 497	0		0
Määräysvallattomien omistajien jako- osuus puretusta yhtiöstä ja myydyistä yhtiöistä									0	-8 456	-8 456
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti		-741		-6 251		-43 797			-50 789		-50 789
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon		-1 953		-41 844		43 797			0		0
Oman pääoman ehtoisen lainan lyhennys	24						-35 109		-35 109		-35 109
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		-804	-60 232	-48 095	0	54 547	-35 109	6 497	-83 196	-8 456	-91 652
Osingonjako määräysvallattomille omistajille									0	-632	-632
Oma pääoma 31.12.2015		64 108	49 305	288 683	7 507	297 894	0	206 347	913 844	43 175	957 019

Oman pääoman ehtoiset lainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon sisällyttäen transaktiomenot. Oman pääoman ehtoisilla lainoilla ei ole eräpäivää mutta lainanottaja voi maksaa lainan takaisin valintansa mukaan yhdessä tai useammassa erässä. Lainanottajan hallituksella on oikeus päättää, että lainoille ei joltakin kuluvalta koronmaksukaudelta makseta korkoa. Maksamatta jäänyt korko ei kumuloidu seuraaville koronmääräytymisjaksoille.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1 Laadintaperiaatteet

2 Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

3 Rahoitusriskien hallinta

4 Myytyjä pitkäaikaisia omaisuuseräitä ja hankitut liiketoiminnot

5 Rahavirtalaskelman liitetiedot

6 Liikevaihto

7 Liiketoiminnan muut tuotot

8 Materiaalit ja palvelut

9 Henkilöstökulut

10 Poistot ja arvonalentumiset

11 Liiketoiminnan muut kulut

12 Tutkimus- ja kehittämismenot

13 Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista

14 Rahoitustuotot ja -kulut

15 Tuloverot

16 Aineettomat hyödykkeet

17 Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

18 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

19 Myytävissä olevat sijoitukset

20 Lainat- ja muut saamiset

21 Rahavarat

22 Vaihto-omaisuus

23 Myytävänä olevat varat ja velat

24 Oma pääoma

25 Varaukset

26 Laskennalliset verovelat

27 Rahoitusvelat

28 Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat

29 Johdannaispöytäkirjat

30 Rahoitusvarat ja -velat IAS 39:n mukaisissa ryhmissä sekä käyvät arvot

31 Ehdolliset velat ja varat sekä hankintasuoritukset

32 Muut vuokrasopimukset

33 Päästöoikeudet

34 Lähipiiritapahtumat

35 Osakeomistuksen jakauma ja tiedot osakkeen omistajista

36 Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernin perustiedot

Pohjolan Voima Oy (PVO) tytäryhtiöineen muodostavat Pohjolan Voima konsernin. Konsernin emoyhtiön, Pohjolan Voima Oy:n, rekisteröity kotipaikka on Helsinki.

Pohjolan Voima on yksityinen energia-alan konserni. Konsernin tuotantokapasiteetti koostuu 29 voimalaitoksesta, jotka sijaitsevat 17 paikkakunnalla. Tuotantomuotoja ovat vesi-, ydin- ja lämpövoima. Yhtiöjärjestyksen mukaisesti PVO toimittaa sähköä ja lämpöä osakkailleen omakustannushintaperiaatteella (ns. mankalaperiaatteella) eli luovuttaa tuottamansa tai hankkimansa energian osakkailleen näiden kunkin osakesarjan omistuksen suhteessa ja kukin kyseisen osakesarjan osakas vastaa yhtiötä kohtaan yhtiöjärjestyksessä tarkemmin määritellyistä muuttuvista ja kiinteistä vuosikustannuksista. Emoyhtiön hallinnon kulut katetaan veloittamalla hallintokulut osana kiinteää vuosikustannusta yhtiöasiakirjoissa tarkemmin määritetyllä tavalla.

Jäljennöksiä konsernitilinpäätöksestä on saatavilla Internet-osoitteessa www.pohjolanvoima.fi ja PVO:n Helsingin konttorista osoitteessa Töölönkatu 4, 00100 Helsinki.

PVO:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 3.3.2016 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan yhtiökokous voi muuttaa tai hylätä tilinpäätöksen.

Laatimisperusta

Tämä on Pohjolan Voima -konsernin kuudes tilinpäätös, joka on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2015 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitoa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyjä standardeja ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot täyttävät myös suomalaisen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädännön vaatimukset.

Konsernitilinpäätöstiedot esitetään tuhansina euroina.

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt konsernin noudattamia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita soveltaessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin lukuihin, on esitetty kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

Konsolidointiperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Pohjolan Voima Oy:n ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöiksi katsotaan ne yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Konsernilla on yrityksessä määräysvalta, jos sillä on yritystä koskeva valta; se altistuu yrityksen muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy käyttämään yritystä koskevaa valtaansa ja näin vaikuttamaan saamansa tuoton määrään. Tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä päivästä lukien, jona konserni on saanut määräysvallan. Yhdistely lopetetaan, kun määräysvalta lakkaa. Tytäryhtiöiden tilinpäätösten laatimisperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Keskinäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Tytäryrityksen hankinnasta maksettava vastike on luovutettujen varojen, liikkeeseen laskettujen oman pääoman ehtoisten instrumenttien ja syntyvien tai vastattaviksi otettujen velkojen käypä arvo. Luovutettu vastike sisältää mahdollisesta vastikejärjestelystä johtuvan omaisuuserän tai velan käyvän arvon. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi toteutuessaan. Hankinnan kohteen yksilöitävissä olevat hankitut varat sekä vastattaviksi otetut velat ja mahdolliset velat arvostetaan alun perin niiden hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankinnan kohteen nettovarallisuudesta. Määrä, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistetun osuuden käypä arvo yhteen laskettuina ylittävät hankitun yhtiön yksilöitävissä olevan nettovarallisuuden hankinta-ajankohdan käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi. Jos luovutetun vastikkeen, määräysvallattomien omistajien osuuden ja aiemmin omistetun osuuden yhteismäärä on pienempi kuin hankitun tytäryrityksen nettovarallisuus, erotus kirjataan laajaan tuloslaskelmaan.

Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat voitot ja sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Osakkuus- ja yhteisjärjestelyt

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta joissa sillä ei ole määräysvaltaa. Huomattava vaikutusvalta syntyy pääsääntöisesti silloin, kun konserni omistaa 20-50 % yhtiön äänimäärästä tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta mutta ei määräysvaltaa. Yhteisjärjestely on joko yhteinen toiminto tai yhteisyritys. Yhteisyritykset ovat järjestelyjä, joissa konserni on sopimukseen perustuvalla järjestelyllä sitoutunut jakamaan taloudellisia ja liiketoiminnallisia periaatteita koskevan määräysvallan muiden osapuolten kanssa ja jossa konsernilla on oikeuksia järjestelyn nettovarallisuuteen. Konsernin kaikki yhteisjärjestelyt ovat yhteisyrityksiä.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä lasketaan pääomaosuusmenetelmää käyttäen ja ne on alun perin kirjattu hankintamenoon. Tämän menetelmän mukaan konsernin osuus osakkuus- ja yhteisyrityksen tilikauden voitosta tai tappiosta esitetään tuloslaskelmassa ja osuus sellaisista omissa pääomassa tapahtuneista muutoksista, joita ei ole kirjattu sijoituskohteessa tulosvaikutteisesti esitetään omissa pääomassa. Taseessa esitetään konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen nettovarallisuudesta yhdessä hankinnasta syntyneen liikearvon (vähennettynä mahdollisilla kertyneillä arvonalennuksilla) kanssa. Pääomaosuusmenetelmän soveltaminen lopetetaan, kun sijoituksen kirjanpitoarvo osakkuus- tai yhteisyrityksessä on laskenut nolleen, ellei konserni ole sitoutunut osakkuus- tai yhteisyritysten velvoitteiden täyttämiseen. Konsernin ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välisistä liiketoimista syntyneet realisoitumattomat voitot ja tappiot eliminoidaan konsernin omistussuuden mukaisesti, jollei tappio anna viitteitä omaisuuserän arvonalentumisesta. Osakkuus- ja yhteisyritysten tilinpäätösten laatimisperiaatteita on tarvittaessa muutettu vastaamaan konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimet määräysvallattomien omistajien kanssa

Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyhtiön ja määräysvallattomille omistajille esitetään tuloslaskelmassa ja määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus omista pääomista esitetään omana eränä taseessa oman pääoman osana.

Määräysvallattomien omistajien kanssa toteutuneita liiketoimia käsitellään kuten konsernin omistajien kanssa toteutuneita. Kun määräysvallattomilta omistajilta ostetaan osakkeita, maksetun vastikkeen ja tytäryrityksen nettovaroista hankitun osuuden kirjanpitoarvon välinen erotus kirjataan omaan pääomaan. Myös voitot tai tappiot tytäryhtiöiden osakkeiden myynnistä määräysvallattomille omistajille kirjataan omaan pääomaan.

Kun määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa, mahdollinen jäljelle jäävä osuus arvostetaan käypään arvoon ja kirjanpitoarvon muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Tämä käypä arvo toimii alkuperäisenä kirjanpitoarvona, kun jäljelle jäävää osuutta myöhemmin käsitellään osakkuusyrityksenä, yhteisyrityksenä tai rahoitusvaroina. Lisäksi asianomaisesta yrityksestä aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjattuja määriä käsitellään ikään kuin konserni olisi suoraan luovuttanut niihin liittyvät varat ja velat. Tämä voi tarkoittaa, että aiemmin muihin laajan tuloksen eriin kirjatut määrät siirretään tulosvaikutteiseksi.

Ulkomaan rahan määräiset tapahtumat

Konsernin ja emoyhtiön ja kaikkien sen tytär-, osakkuus- ja yhteisyritysten toiminta- ja esittämisvaluutta on euro.

Ulkomaan rahan määräiset liiketapahtumat muunnetaan euroiksi Euroopan keskuspankin noteeraamaan tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat muunnetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Liiketapahtumista ja monetaaristen saamisten ja velkojen muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, paitsi silloin, kun ne täyttävät kassavirran tai nettoinvestoinnin suojauslaskennan kriteerit, ne kirjataan omaan pääomaan. Liiketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolella. Rahoituksen kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät tuloslaskelman eriin rahoitustuotot ja -kulut. Ei-monetaariset hankintamenoon arvostetut erät arvostetaan tapahtumapäivän kurssiin. Konsernissa ei ole ei-monetaarisia käypään arvoon arvostettavia ulkomaan rahan määräisiä eriä.

Tuloutusperiaatteet

Konserni toimii energialiiketoiminnassaan omakustannushintaperiaatteella. Energiaan liittyvässä palveluliiketoiminnassa konserni ei toimi omakustannushintaperiaatteella. Tuotot määräytyvät saadun vastikkeen perusteella energiaa tai palveluja luovutettaessa. Kaikki tuotot esitetään vähennettynä myyntiin perustuvilla välillisillä veroilla. Tuotot on kirjattu seuraavasti:

Energian myynti ja muu liikevaihto

Energian myyntituotot kirjataan toimituksen perusteella. Kirjatut myyntituotot osakkaille perustuvat toimitettuihin määriin. Palvelumyyntiin sisältyy pääasiassa hallinto-, käyttö-, kunnossapito- ja verkkopalvelumyntejä. Palvelujen myyntituotot kirjataan tuloksi sillä tilikaudella, jolla palvelu tuotetaan asiakkaalle.

Muut tuotot

Tavanomaisen liiketoiminnan ulkopuoliset tuotot sisältyvät muihin tuottoihin. Tähän ryhmään luetaan vuokratuotot ja kertaluonteiset erät kuten aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot. Vuokratuotot tuloutetaan tasaerinä vuokratuotolle. Käyttöomaisuushyödykkeiden myynti tuloutetaan toimituksen tapahduttua ja omistukseen liittyvien merkittävien riskien ja etujen siirryttyä ostajalle.

Tutkimus- ja kehittämismenot

Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kuluksi, kun ne syntyvät ja ne sisältyvät konsernituloslaskelman muihin kuluihin. Mikäli kehittämismenojen arvioidaan kerryttävän tuloja tulevaisuudessa, kyseiset menot aktivoidaan aineettomiksi hyödykkeiksi ja kirjataan kuluksi oletetun taloudellisen vaikutusajan aikana. Konsernissa ei ole tällä hetkellä aktivointiedellytykset täyttäviä kehittämismenoja.

Korkotuotot ja osingot

Korkotuotot on kirjattu efektiivisen koron menetelmällä ja osinkotuotot silloin, kun oikeus osinkoon on syntynyt.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet paitsi, jos ne johtuvat voimallituksen rakentamisesta. Tällöin vieraan pääoman menot aktivoidaan osaksi kyseisen hyödykkeen hankintamenoa.

Tuloverot

PVO toimittaa sähköä ja lämpöä osakkailleen omakustannushintaperiaatteella (ns. mankalaperiaatteella) eli luovuttaa tuottamansa tai hankkimansa energian osakkailleen näiden kunkin osakesarjan omistuksen suhteessa. Omakustannushintaperiaatteen mukaan konserni ei tule maksamaan veroa energialiiketoiminnastaan, joten konserni ei kirjaa laskennallisia verovelkoja energialiiketoiminnassaan. Energiaan liittyvästä palveluliiketoiminnasta konserni kirjaa tuloverot ja laskennalliset verovelat.

Tuloslaskelman verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin kausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omaisuus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana. Verotuksessa vähennyskeltottomasta liikearvosta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryritysten jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kuin ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa. Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistoista ja käyttämättömistä verotuksellista tappioista.

Laskennalliset verot on laskettu käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä säädettyjä verokantoja. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet merkitään taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä saaduilla avustuksilla, kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalennuksilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan tasapoistoina kuluksi tuloslaskelmaan seuraaviin arvioituihin taloudellisiin vaikutusaikoihin perustuen:

Tietokoneohjelmistot	3-10 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet	5-10 vuotta

Muista aineettomista hyödykkeistä, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika, ei kirjata säännönmukaisia poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika on arvioitu olevan Vesilakiin perustuvalla käyttöoikeudella vesivoimaan sekä Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta perustuvalla erityisillä käyttöoikeuksilla voimajohtokatuihin ja -maa-alueisiin.

Päästöoikeudet

Aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvät myös hiilidioksidi (CO₂) -päästöoikeudet. Päästöoikeudet kirjataan hankintahintaisina ja ne esitetään taseessa omana eränään. Vastikkeetta saadut päästöoikeudet ovat taseen ulkopuolista varallisuutta. Palautettavia päästöoikeuksia koskeva velvoite kirjataan hallussa olevien päästöoikeuksien kirjanpitoarvolla lyhytaikaisiin velkoihin. Jos päästöoikeuksia ei ole riittävästi kattamaan toteutuneita päästöjä, kirjataan puuttuvista päästöoikeuksista lyhytaikainen velka tilinpäätöspäivän markkina-arvolla. Päästöoikeudet ja niihin liittyvät veloitteet kirjataan pois taseesta, kun ne toimitetaan veloitteiden kattamiseksi tai myydään. Päästöoikeuksista ei kirjata poistoja. Päästöoikeuksien myynnit sisältyvät liikevaihtoon (Muu myynti) ja päästöoikeushankinnat kirjataan tuloslaskelmaan Materiaalit ja palvelut -ryhmään.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konsernin käyttöomaisuus arvostetaan taseessa alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä saaduilla avustuksilla, kertyneillä poistoilla sekä mahdollisilla arvonalennuksilla. Alkuperäinen hankintameno sisältää menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Hankintamenoon sisällytetään myös ehdot täyttävän hyödykkeen rakennusaikaiset vieraan pääoman menot. Näitä ovat rakennusaikaisiin velkoihin liittyvät korkokulut. Lisäksi aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno sisältää arvioidut hyödykkeen purkamisesta, siirtämisestä ja alkuperäiseen tilaan palauttamisesta aiheutuvat menot.

Maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Muu aineellinen käyttöomaisuus poistetaan tasapoistomenetelmällä niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Käytöstä poistamisesta aiheutuneet kulut poistetaan sen voimalaitoksen taloudellisen vaikutusajan kuluessa, johon ne liittyvät.

Tasapoistot perustuvat seuraaviin odotettuihin taloudellisiin pitoaikoihin:

Vesivoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	40-80 vuotta
Lauhdevoimalaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	5-25 vuotta
Yhdistettyjen sähkön ja lämmön tuotantolaitosten rakennukset, rakennelmat ja koneet	4-35 vuotta
Kytkinkentät ja voimajohdot	10-45 vuotta
Muut rakennukset ja rakennelmat	10-25 vuotta
Muut koneet ja kalusto	3-20 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	3-40 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika oikaistaan tarvittaessa kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Mikäli käyttöomaisuushyödyke koostuu useammasta osasta, joiden taloudelliset vaikutusajat ovat eri pituiset, kukin osa käsitellään erillisenä hyödykkeenä. Tällöin osan uusimiseen liittyvät menot aktivoidaan ja uusimisen yhteydessä mahdollinen jäljellä oleva kirjanpitoarvo kirjataan pois taseesta. Muussa tapauksessa myöhemmin syntyvät menot sisällytetään aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, mikäli on todennäköistä, että hyödykkeeseen liittyvä vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä.

Vuosittain toistuvat korjaus- ja huoltomenot kirjataan tulosvaikutteisesti, kun ne ovat toteutuneet. Voimalaitosten modernisointeihin ja ylläpitoon liittyvät investoinnit aktivoidaan.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden käytöstä poistamisesta ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja tappiot määritetään vertaamalla myyntituloa kirjanpitoarvoon ja ne merkitään tuloslaskelmaan erään Liiketoiminnan muut tuotot tai Liiketoiminnan muut kulut.

Poistojen kirjaaminen lopetetaan tilanteessa, jossa aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot -standardin mukaisesti.

Julkiset avustukset

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, kirjataan aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennykseksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen edellytykset. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvaukseksi syntyneistä menoista, tuloutetaan sillä tilikaudella kun avustuksen kohteeseen liittyvät menot merkitään kuluiksi. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon. Hankintameno määritetään FIFO-menetelmällä. Hankintameno muodostuu raaka-aineista ja muista välittömistä menoista. Vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvoa ei alenneta sen hankintamenoa pienemmäksi, koska konsernin energialiiketoiminta toimii omakustannushintaperiaatteella, jolloin vaihto-omaisuuden nettorealisointiarvo kattaa aina sen hankintamenot.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Rahoitusleasingosopimukset

Käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernille vuokralle ottajana on olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingosopimuksiksi. Rahoitusleasingosopimukset merkitään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana käyttöomaisuushyödykkeeksi ja rahoitusleasingvelaksi hyödykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingosopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusleasingvelat sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin eräänntymisensä mukaan. Maksettavat leasingvuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen vuokra-aikana siten, että tilikausittain jäljellä olevalle velalle muodostuu samansuuruinen korkoprosentti.

Konsernissa myynti- ja takaisinvuokrausjärjestelyn myynti- ja vuokrasopimukset käsitellään IFRS:n mukaan yhtenä kokonaisuutena rahoitusjärjestelyinä. Myynti ei siirrä omistamiselle ominaisia riskejä ja etuja ostajalle, jolloin taseesta poiskirjaamisen kriteerit eivät myyjällä, vuokralle ottajalla täyty. IAS 17 ei sovellu järjestelyyn sisältyvään vuokrasopimukseen, koska järjestely ei siirrä käyttöoikeutta järjestelyn kohteena oleviin omaisuuseriin.

Rahoitusleasingosopimuksissa on kyse vakuudellisesta rahoitusvelasta, johon sovelletaan IFRS:n rahoitusvelkoja koskevia laskentaperiaatteita (IAS 39). Velka arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon siten, että kaikki rahoitusyhtiölle suoritettavat maksut jaetaan rahoitusmenoon ja pääoman lyhennykseen efektiivisen koron menetelmällä.

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muiden vuokrasopimusten perusteella määräytyvät vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasasuuruksina kuluerinä vuokra-ajan kuluessa.

Muiden vuokrasopimusten perusteella saadut vuokratuotot, konserni vuokralle antajana, kirjataan tuloslaskelmaan Liiketoiminnan muihin tuottoihin tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingsopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisina. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksen rahoitustuotto tuloutetaan vuokra-ajana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa kullakin kaudella samansuuruisen tuottoasteen vuokra-ajan kuluessa.

Muilla kuin rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Niistä tehdään poistot taloudellisen vaikutusaikana, kuten vastaavista omassa käytössä olevista aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä. Vuokratuotot merkitään tulosvaikutteisesti tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Järjestelyt, jotka sisältävät vuokrasopimuksen

Konsernilla on järjestelyjä, joihin sisältyy vuokrasopimuskomponentti. Se, onko kyseessä oleva järjestely IFRIC 4 Miten määritetään sisältääkö järjestely vuokrasopimuksen -tulkinnan tarkoittama vuokrasopimus tai sisältääkö se vuokrasopimuksen, määritellään järjestelyn tosiasiallisen sisällön perusteella. Tällöin on arvioitu seuraavia tekijöitä:

- riippuuko järjestelyn toteutuminen tietyin hyödykkeen tai tiettyjen hyödykkeiden käyttämisestä, ja
- tuottaako järjestely oikeuden käyttää hyödykettä.

Kun järjestely sisältää vuokrasopimuksen, vuokrasopimusosuuteen on sovellettu IAS 17:n vaatimuksia. Järjestelyn muihin osatekijöihin sovelletaan niitä koskevien IFRS-standardien säännöksiä.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentuminen

Konserni arvioi jokaisena raportointikauden päättämispäivänä, onko viitteitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla, eli sillä alimmalla yksikkötasolla, joka on pääosin muista yksiköistä riippumaton, ja jonka rahavirrat ovat erotettavissa ja pitkälle riippumattomia muiden vastaavien yksiköiden rahavirroista.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Käyttöarvolla tarkoitetaan kyseisestä omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettoraahavirtoja, jotka diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttauskorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Mikäli arvonalentumistappio kohdistuu rahavirtaa tuottavaan yksikköön, se kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja tämän jälkeen vähentämään muita yksikön omaisuuseriä tasasuhteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen. Muusta omaisuuserästä kuin liikearvosta kirjattu arvonalentumistappio peruutetaan siinä tapauksessa, että on tapahtunut muutos niissä arvioissa, joita on käytetty määrittäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalentumistappiota ei kuitenkaan peruta enempää, kuin mikä omaisuuserän kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruta missään tilanteessa.

Rahoitusvarat ja rahoitusvelat

Kaikki rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupantekopäivänä käypään arvoon. Rahoitusvarat kirjataan taseesta pois silloin, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai ne on siirretty ja konserni on siirtänyt olennaisilta osin omistamiseen liittyvät riskit ja edut.

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu tapahtuu alkuperäisen hankinnan yhteydessä rahoitusvarojen käyttötarkoituksen perusteella.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, jotka on hankittu joko kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi tai rahoitusvaroja, jotka luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tähän ryhmään. Johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi. Tähän ryhmään kuuluvat konsernin kaikki johdannaiset, sillä konsernissa ei sovelleta suojauslaskentaa. Johdannaiset sisältyvät lyhytaikaisiin varoihin paitsi, jos ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua, jolloin ne sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin. Silloin kun johdannaisten arvo on negatiivinen, ne luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvelkoihin. Erä sisältyy muihin pitkäaikaisiin velkoihin, paitsi jos ne erääntyvät alle 12 kuukauden kuluessa, erä sisältyy silloin lyhytaikaisiin velkoihin. Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Tähän ryhmään sisältyvät konsernin myynti- ja lainasaamiset. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen laina- ja muut saamiset arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun ja ne sisältyvät lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin rahoitusvaroihin; viimeksi mainittuihin, mikäli ne erääntyvät yli 12 kuukauden kuluttua. Myyntisaamiset kirjataan taseeseen niiden alkuperäiseen nimellisarvoon, mikä vastaa niiden käypää arvoa. Yhtiön myöntämät lainat, joilla on määrätty eräpäivä, arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun efektiivisen koron menetelmää käyttäen ja ne joilla ei ole eräpäivää arvostetaan hankintamenuun.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat

Myytävisissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia varoja, jotka on nimenomaisesti määrätty tähän ryhmään tai joita ei ole luokiteltu muuhun ryhmään. Myytävisissä olevat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, paitsi jos ne on tarkoitus pitää alle 12 kuukauden ajan tilinpäätöspäivästä lähtien, jolloin ne sisällytetään lyhytaikaisiin varoihin. Myytävisissä olevat rahoitusvarat kirjataan alun perin kirjanpitoon niiden hankintamenuun sisältäen transaktiomenot ja ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon. Noteeraamattomat arvopaperit, joiden käypä arvo ei ole luotettavasti määriteltävissä, merkitään taseeseen hankintamenuun suuruusena. Myytävisissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat käyvän arvon muutokset merkitään omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon. Käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin, kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on alentunut siten, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio. Konsernin myytävisissä olevat rahoitusvarat sisältävät sijoituksia noteeraamattomiin osakkeisiin, jotka on arvostettu hankintamenuun. Osakkeiden markkinat ovat epälikvidit, eikä yhtiö ole aikeissa luopua osakkeista.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisestä rahasta, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista, erittäin likvideistä sijoituksista. Rahavarihin luokitelluilla erillä on enintään 3 kuukauden maturiteetti hankinta-ajankohdasta lukien.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Konserni arvioi tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä siitä, että yksittäisen rahoitusvaran tai rahoitusvarojen ryhmän arvo on alentunut. Jos on objektiivista näyttöä siitä, että erän arvo on alentunut, tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos myytävisissä olevaksi rahoitusvaraksi luokitellun rahoitusvaran tai varojen ryhmän arvonalentumisesta on näyttöä, arvonorotusrahastoon kertynyt tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Mikäli myöhemmin arvonalennustappion määrä pienenee, myytävisissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen oman pääoman ehtoisten sijoitusten arvonalentumistappiota ei peruuteta tuloksen kautta. Konserni kirjaa myyntisaamisesta arvonalentumistappion, kun on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Rahoitusvelat

Rahoitusvelat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transaktiomenoilla vähennettynä. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Rahoitusvelkoja sisältyy pitkä- ja lyhytaikaisiin velkoihin ja ne voivat olla korollisia ja korottomia.

Lainaliimiteistä maksettavat palkkiot kirjataan lainaan liittyvinä transaktiomenoina siltä osin kuin limiitin käyttäminen on todennäköistä. Tällöin palkkio merkitään taseeseen, kunnes laina nostetaan. Lainan noston yhteydessä lainasitoumuksiin liittyvä järjestelypalkkio merkitään osaksi transaktiokuluja. Siltä osin kuin ei ole todennäköistä, että lainasitoumusta tullaan nostamaan, järjestelypalkkio kirjataan ennakkomaksuksi ja jaksotetaan kuluksi lainasitoumuksen ajanjaksolle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin kirjataan johdannaissopimuksiin perustuvat velat. Nämä käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen tapaan ja ne sisältyvät lyhytaikaisiin velkoihin, jos ne tullaan suorittamaan alle 12 kuukauden kuluessa tilinpäätöspäivästä. Muulloin ne sisältyvät pitkäaikaisiin velkoihin.

Johdannaiset

Johdannaissopimukset merkitään taseeseen käypään arvoon sinä päivänä, kun konsernista tulee johdannaissopimuksen osapuoli ja arvostetaan aina jatkossa tilinpäätöshetken käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, sovelletaanko johdannaiseen IAS 39 mukaista suojauslaskentaa vai ei.

Konsernin yhteisyritys Teollisuuden Voima Oyj (TVO) yhdistellään konsernitiilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen, kts. laadintaperiaatteet Osakkuus- ja yhteisjärjestelyt. TVO käyttää johdannaissopimuksia suojaautukseen polttoainehankintojen valuuttariskiltä ja lainojen valuutta- ja korkoriskiltä. IAS 39:n mukaisen suojauslaskennan piiriin kuuluu TVO:n uraanin hankintasopimusten valuuttakurssiriskiltä suojautumiseen käytetyt instrumentit (valuuttatermiinit, valuuttavaihtosopimukset) ja osa TVO:n lainasopimusten korkorahavirtojen heilahtelulta suojautumiseen tehdyistä koronvaihtosopimuksista. TVO dokumentoi sekä suojausta aloitettaessa että sen jälkeen arvionsa siitä, ovatko suojausliiketoimissa käytettävät johdannaissopimukset tehokkaita kumoamaan suojattavien kohteiden rahavirtojen muutokset.

Ydinjätehuoltovastuuseen liittyvät varat ja varaus

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) tulososuuteen vaikuttaa olennaisesti ydinjätehuoltovastuun käsittely TVO:n ydinenergialain mukainen ydinjätehuoltovastuu katetaan maksamalla Valtion ydinjätehuoltorahastoon ydinjätehuoltomaksu. Vastuu kattaa kaikki tulevat olemassa olevan ydinjätteen käsittelystä aiheutuvat kulut mukaan luettuna ydinvoimalaitosten käytöstä poiston ja käytetyn polttoaineen loppusijoituskustannukset.

TVO:n konsernitilinpäätöksessä rahasto-osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta esitetään pitkäaikaisissa varoissa noudattaen IFRIC 5 -tulkintaa.

Ydinjätehuoltovastuu esitetään varauksena pitkäaikaisissa veloissa. Ydinjätehuollon varauksen käypä arvo lasketaan diskonttaamalla kassavirrat, jotka perustuvat suunnitelmiin arvioiduista tulevista toimenpiteistä ja niiden kustannuksista huomioiden jo tehdyt toimenpiteet.

Ydinvoimalaitoksen käytöstä poistamiseen liittyvän varauksen alkuperäinen nykyarvo (ydinvoimalaitoksen käyttöönottohetkellä) on kirjattu investointina taseeseen ja sitä oikaistaan myöhemmin suunnitelmaan tulevilla muutoksilla. Käytöstä poistamiseen liittyvästä investoinnista tehdään poistot ydinvoimalaitoksen ennakoitun käyttöajan kuluessa.

Käytettyyn ydinpolttoaineeseen liittyvä varaus kattaa tulevat ydinjätteen loppusijoituskustannukset kunkin tilikauden loppuun saakka. Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoittamiseen liittyvät kustannukset kirjataan kuluksi laitoksen käyttöaikana polttoaineen käytön perusteella. Suunnitelmiin tulevien muutosten vaikutus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan perustuen käytetyn polttoaineen määrään kunkin tilikauden loppuun mennessä.

Rahan aika-arvo otetaan huomioon kirjaamalla ydinjätehuoltovarauksen diskonttaukseen liittyvä korkokulu tuloslaskelmaan.

Oma pääoma

PVO:lla on 16 osakesarjaa. Kukin osakesarja oikeuttaa tietyn tytäryhtiön, osakkuus- tai yhteisyrityksen tuottamaan energiaan. Osakas on oikeutettu energiaan osakeomistuksen suhteellisen osuuden mukaan yksittäisen osakesarjan osakkeista.

Osakkeista yhtiön perustamisen yhteydessä ja osakepääoman korotuksina saadut suoritukset on kirjattu osakepääomaan, ylikurssirahastoon ja 1.9.2006 jälkeen myös sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.

Osakekohtainen tulos

Konserni ei esitä osakekohtaista tulosta, koska emoyritys toimii omakustannushintaperiaatteella. PVO:n osakkeet eivät myöskään ole julkisen kaupankäynnin kohteena.

Oman pääoman ehtoiset osakslainat

Omaan pääoman ehtoiset osakslainat käsitellään omana pääomana. Oman pääoman ehtoiset osakslainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon sisällyttäen transaktiomenot. Oman pääoman ehtoisiin osakslainoille ei ole eräpäivää mutta lainanottaja voi maksaa lainan takaisin valintansa mukaan yhdessä tai useammassa erässä. Lainanottajan hallituksella on oikeus päättää, että lainoille ei joltakin kuluvalta koronmaksukaudelta makseta korkoa. Maksamatta jäänyt korko ei kumuloidu seuraaville koronmääräytymisjaksoille. Oman pääoman ehtoinen osakslaina on vakuudeton ja muita velkasitoumuksia heikommassa etuoikeusasemassa. Sen etuoikeusasema on kuitenkin parempi kuin muilla yhtiön omaan pääomaan luettavilla erillä.

Oman pääoman ehtoisten osakslainojen korot kirjataan velaksi, kun velvollisuus korkojen maksamiseksi on syntynyt. Korkokulut kirjataan maksuperusteisesti suoraan kertyneisiin voittovaroihin eikä niitä kirjata tilikauden tulokseen.

Myytävänä olevat varat ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat varat luokitellaan myytävänä oleviksi ja arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alempaan myynnistä aiheutuville menoilla vähennettyyn käypään arvoon, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan ja myynti on erittäin todennäköinen. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka täyttää jonkin seuraavista edellytyksistä:

1. Se on merkittävä erillinen liiketoimintayksikkö tai maantieteellistä aluetta edustava yksikkö.
2. Se on osa yhtiö koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista erillisestä keskeisestä liiketoiminta-alueesta tai maantieteellisestä toiminta-alueesta.
3. Se on tytäryritys, joka on hankittu yksinomaan tarkoituksena myydä se edelleen.

Lopetettujen toimintojen tulos esitetään omana eränään konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Myytävänä olevat omaisuuserät, luovutettavien erien ryhmät, myytävänä oleviin omaisuuseriin liittyvät muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät sekä luovutettavien erien ryhmään sisältyvät velat esitetään taseessa erillään muissa eristä.

Segmentti-informaatio

IFRS 8 Toimintasegmentit - standardin noudattaminen on pakollinen ainoastaan julkisesti noteeratuille yhtiöille sekä yhtiölle, jotka aikovat laskea liikkeeseen oman tai vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita. Konsernista ei esitetä segmentti-informaatiota. Pohjolan Voima Oy:n osake ei ole julkisen kaupankäynnin kohteena eikä yhtiö ole laskenut liikkeelle oman tai vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita.

Uusien ja uudistettujen IFRS-standardien, tulkintojen sekä standardien muutosten käyttöönotto

Konsernitilinpäätös on laadittu noudattaen samoja laadintaperiaatteita kuin vuonna 2014. Seuraavilla vuonna 2015 voimaan tulleilla muutoksilla ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen:

- Vuosittaiset parannukset 2010-2012 ja 2011-2013
- IFRIC 21 Levies (Julkiset maksut) - IAS 37:ää koskeva tulkinta
- IAS 19 (muutos) Työsuhde-etuudet - työntekijöiden tai kolmansien osapuolten maksusuorituksia koskeva muutos

Konserni ottaa käyttöön seuraavat vuonna 2015 julkaistut standardit, tulkinnat ja muutokset olemassa oleviin standardeihin ja tulkintoihin vuoden 2016 tilinpäätöksessään tai myöhemmin. Alustavien selvitysten perusteella konserni arvioi, että näillä ei ole vaikutusta konsernitilinpäätökseen, ellei alla erikseen todettu.

- IFRS 9* Rahoitusinstrumentit - IAS 39:n mukaiset useat luokittelu- ja arvostusmallit korvataan IFR9:ssä yhdellä mallilla, jonka mukaan arvostusryhmiä on kolme: jaksotettu hankintameno, käypä arvo ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen kautta arvostettavat. Velkakirjasijoitusten luokittelua ohjaavat rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettava liiketoimintamalli ja sopimusperusteiset rahavirtaominaisuudet. Kaikki rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Poikkeuksena ovat käyvän arvon muutokset osakesijoituksista, joita ei pidetä kaupankäyntitarkoituksessa: ne voidaan kirjata joko tuloslaskelmaan tai oman pääoman rahastoihin (jolloin niitä ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi). Jos on kyse rahoitusveloista, joihin on sovellettu käyvän arvon optiota, yrityksen omasta luottoriskistä johtuva osuus käyvän arvon muutoksesta kirjataan tuloslaskelman sijaan muihin laajan tuloksen eriin.

Uudet (joulukuussa 2013 julkaistut) suojauslaskentasäännöt tuovat suojauslaskennan lähemmäs yleisiä riskienhallinnan käytäntöjä. Yleisesti ottaen suojauslaskennan soveltaminen on jatkossa helpompaa. Uusi standardi sisältää myös aiempaa laajempia liitetietovaatimukset, ja esittämistapaan tulee muutoksia.

IASB teki joulukuussa 2014 lisää muutoksia luokittelu- ja arvostussääntöihin ja julkaisi uuden arvonalentumismallin. Malli perustuu odotettavissa oleviin luottotappioihin, ja mallin mukaan rahoitusvarat läpikäyvät kolme eri vaihetta niihin liittyvän luottoriskin kasvaessa. Vaihe määrää, kuinka arvonalentumistappiot määritetään ja efektiivisen koron menetelmää sovelletaan. Yksinkertaistettu menettely on sallittu rahoitusvaroilta, joihin ei sisälly merkittävää rahoituskomponenttia esim. myyntisaamiset). Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä kirjataan tappio, joka vastaa 12 kuukaudelta (myyntisaamisten osalta koko voimassaoloajalta) odotettavissa olevia luottotappiota, paitsi jos rahoitusvarojen katsotaan olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita. Kaikki uudet säännöt on otettava käyttöön samalla kertaa.

Konserni on arvioimassa standardimuutoksen vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

- IFRS 15* - Myyntituotot asiakassopimuksista - uusi tulouttamista koskeva standardi, joka korvaa tavaroiden ja palvelujen myyntiä koskevan IAS 18:n ja pitkäaikaishankkeita koskevan IAS 11:n. Uuden standardin peruseriaatteena on, että myyntituotot kirjataan, kun tavaraa tai palvelua koskeva määräysvalta siirtyy asiakkaalle - aiemmin käytettyjen riskien ja etujen sijaan tarkastellaan siis määräysvaltaa.
- IFRS 11 (muutos) Yhteisjärjestelyt - muutoksella annetaan uutta ohjeistusta yhteisyritysosuuden hankinnan kirjanpitokäsittelystä, kun se muodostaa liiketoiminnan.
- IAS 16* (muutos) Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja IAS 38* (muutos) Aineettomat hyödykkeet - muutoksella selvennetään, että poistojen laskenta tuottoihin perustuvia menetelmiä käyttäen ei ole hyväksyttävää
- IAS 27* (muutos) Erillistilinpäätös - yritykset saavat soveltaa erillistilinpäätöksessään pääomaosuusmenetelmää tytär-, yhteis- ja osakkuusyrityssijoitusten arvostamiseen.
- IFRS 10 (muutos) Konsernitilinpäätös ja IAS 28 (muutos) Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin - muutoksilla selvennetään kirjanpitokäsittelyä, kun sijoittajan ja sen tytär- tai osakkuusyrityksen välillä tapahtuu myyntejä tai omaisuuserien antamista panoksena.
- Vuosittaiset parannukset 2012-2014
- IAS 1 (muutos) Tilinpäätöksen esittäminen - muutokset liittyvät IASB:n esittäviä tietoja koskevaan kehityshankkeeseen.

* Kyseistä standardia, tulkintaa tai muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

2 Johdon harkintaa edellyttävät tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät epävarmuustekijät

Konsernin johto tekee harkintaan perustuvia ratkaisuja, jotka koskevat tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden valintaa ja niiden soveltamista. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassa olevassa IFRS-normistossa on vaihtoehtoisia kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapoja.

Konsernitiilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot ja oletukset pohjautuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Ennusteita ja harkintoja arvioidaan jatkuvasti ja ne perustuvat historiallisiin kokemuksiin sekä tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin olettamuksiin. Konsernissa seurataan arvioiden ja olettamusten toteutumista sekä näiden taustalla olevien tekijöiden muutoksia säännöllisesti yhdessä liiketoimintayksiköiden kanssa käyttämällä useita sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Mahdolliset arvioiden ja olettamusten muutokset merkitään kirjanpitoon sillä tilikaudella, jonka aikana arviota tai olettamusta korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Oikeudelliset vastuut

Johdon arviointia edellytetään mahdollisten oikeudenkäynteihin liittyvien varausten arvostamisessa ja kirjaamisessa. Varaus kirjataan, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti.

Arvon alentumistestaus

Konsernissa testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta liikearvo ja ne aineettomat hyödykkeet, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Muun pitkäaikaisen omaisuuden arvonalentumistestauksia tehdään silloin, kun on viitteitä siitä, että omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Arviona testauksissa käytetään tulevia diskontattuja rahavirtoja, jotka voidaan saada omaisuuserän käytöllä ja sen mahdollisella myymisellä.

Pohjolan Voima on ns. mankala-yhtiö, joka toimii omakustannushintaperiaatetta noudattaen. Yhtiöasiakirjojen mukaan osakkaat ovat velvollisia maksamaan saamansa sähkön hinnassa konsernin kaikki kulut mukaan lukien käyttöomaisuuden poistot. Arvioitaessa mahdollisia omaisuuserien arvon alentumisia ja tästä seuraavia arvonalentumistappioiden kirjaustarpeita kerrytettävissä olevien rahamäärien kautta, vastaavat kerrytettävissä olevat rahamäärät aina eräitä poikkeustapauksia lukuun ottamatta omaisuuserän kirjanpitoarvoa eikä tarvetta arvonalentumisten kirjaamiseen näin ollen pääsääntöisesti synny.

Ympäristövaraukset

Yhtiön toimintaa säätelevät lukuisat ympäristöön liittyvät lait ja määräykset. Konserni toimii kaikkien voimassa olevien ympäristöön liittyvien säädösten mukaisesti. Yhtiö on arvioinut toiminnalleen tavanomaiset ympäristösuojeluun liittyvät kustannukset säädösten edellyttämien velvollisuuksien kattamiseksi.

3 RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Pohjolan Voiman rahoitus ja rahoitusriskien hallinta hoidetaan keskitetysti emoyhtiössä yhtiön hallituksen hyväksymän rahoituspolitiikan mukaisesti. Pohjolan Voiman liiketoiminnan rahoitusriskit liittyvät likviditeetti-, markkina- ja luottoriskeihin.

Rahoituksen tehtävänä on varmistaa rahoituksen osalta konsernin toimintoja koskevien päätösten häiriötön toteutus ja tukea valinnoillaan sähkön hinnan edullisuutta.

Johdannaissopimuksia solmitaan vain suojaustarkoituksessa. Pohjolan Voimassa ei sovelleta IFRS:n tarkoittamaa suojauslaskentaa.

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriski

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskillä eli likviditeettiriskillä tarkoitetaan sitä vaikutusta yhtiön tulokseen ja kassavirtaan, joka syntyy, jos yhtiö ei kykene varmistamaan riittävää rahoitusta toiminnalleen. Riittävien likvidien varojen sekä sitovien luottolimiittien lisäksi Pohjolan Voima pyrkii alentamaan jälleerahoitusriskiä hajauttamalla lainojensa erääntymisajankohtia sekä rahoituslähteitä mahdollisimman hyvin.

Pitkäaikaisten luottojen maturiteetit ja jälleerahoitus sovitaan sellaisiksi, että lähinnä olevan 12 kuukauden aikana ei eräänny yli 25 % koko luottokannasta. Sääntö ei koske valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) myöntämiä lainoja.

Pohjolan Voima laskuttaa yhtiöjärjestyksensä mukaisesti osakkailtaan kuukausittain kiinteät ja muuttuvat kulut, mikä pienentää maksuvalmiusriskiä merkittävästi.

Vapaa likviditeetti sijoitetaan turvaavasti ja tuottavasti instrumentteihin, joiden duraatio on korkeintaan 12 kuukautta. Sijoitukset pyritään hajauttamaan eri kohteisiin ja sijoituskohteet valitaan siten, että jälkimarkkinoiden likviditeetti on turvattu myös epäedullisissa olosuhteissa, jotta pääosa sijoituksista voidaan tarvittaessa realisoida pienin kustannuksin.

Lyhytaikaiseen rahoitukseen Pohjolan Voima käyttää pääsääntöisesti 300 miljoonan euron suuruista kotimaista yritystodistusohjelmaa.

Pohjolan Voimalla on maksuvalmiutta turvaava 300 miljoonan euron suuruinen valmiusluotto, joka on allekirjoitettu 23. kesäkuuta 2015 ja se eräänny 23. kesäkuuta 2020. Valmiusluotossa on kaksi yhden vuoden jatko-optiota eikä siihen ei liity rahoituskovenanteja. Valmiusluotto oli 31.12.2015 kokonaan nostamatta (31.12.2014 kokonaan nostamatta).

Seuraava taulukko kuvaa sopimuksiin perustuvaa maturiteettianalyysia. Esitetyt luvut ovat kassavirtaperusteisia ja korkovirrat perustuvat tilinpäätöshetkellä voimassaoleviin sopimuskorkoihin. Tase-erien ja erääntyvien velkojen väliset erot johtuvat tase-eriin sisältyvistä efektiivisen koron mukaisesti jaksotetuista järjestelypalkkioista. Esitettyihin kassavirtoihin järjestelypalkkiot eivät sisälly, koska palkkiot on maksettu jo sopimusten allekirjoitusvaiheessa.

Rahoitusvelkojen diskonttaamattomat kassavirrat

2015								
1 000 €	2016	2017	2018	2019	2020-		Yhteensä	Tasearvo
Rahalaitoslainat *	-47 703	-9 204	-160 369	-5 284	-116 284		-338 843	-338 843
Rahoituskulut **	-2 876	-2 684	-1 735	-1 508	-1 356		-10 159	
Laina Valtion ydinjätehuoltorahastolta (TVO) ***					-573 110		-573 110	-573 110
Rahoituskulut	-4 577	-6 293	-6 293	-6 293	-6 293		-29 749	
Vakuudelliset rahoitusvelat	-46 378	-21 407	-17 104	-52 393	-92 879		-230 161	-230 142
Rahoituskulut	-340	-317	-221	-141	-404		-1 423	
Yritystodistukset	-116 843						-116 843	-116 843
Rahoituskulut	-157						-157	
Eläkelainat	-2 712	-2 712	-2 712				-8 135	-8 135
Rahoituskulut	-112	-71	-31				-214	
Korkojohdannaiset	-3 240	-1 772	-618	-907	-5 638		-12 174	-2 837
Valuuttajohdannaiset (netto)	0						0	0
Yhteensä	-224 938	-44 458	-189 082	-66 526	-795 963		-1 320 968	

* Lyhennykset vuonna 2016 sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

** Korkokulujen lisäksi rahoituskulut sisältävät sitoutumispalkkiot.

*** Valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) lainalla ei ole varsinaista eräpäivää, joten se esitetään yli 5 vuoden lainana. Lainan vastapuolena VYR:n suuntaan on Teollisuuden Voima Oyj, joka on lainannut vastaavan summan edelleen Pohjolan Voimalle.

Rahoitusvelkojen diskonttaamattomat kassavirrat

2014								
1 000 €	2015	2016	2017	2018	2019-		Yhteensä	Tasearvo****
Rahalaitoslainat *	-109 932	-48 940	-140 690	-12 005	-50 120		-361 687	-361 558
Rahoituskulut **	-4 723	-3 828	-1 049	-682	-2 288		-12 571	
Laina Valtion ydinjätehuoltorahastolta (TVO) ***					-558 201		-558 201	-558 201
Rahoituskulut	-5 355						-5 355	
Vakuudelliset rahoitusvelat	-111 235	-48 628	-29 643	-17 299	-149 570		-356 375	-356 337
Rahoituskulut	-919	-633	-523	-392	-420		-2 888	
Yritystodistukset	-135 265						-135 265	-135 265
Rahoituskulut	-235						-235	
Eläkelainat	-2 712	-2 712	-2 712	-2 712			-10 847	-10 847
Rahoituskulut	-153	-112	-71	-31			-366	
Korkojohdannaiset	-3 749	-2 736	-1 401	-364	-2 666		-10 916	-7 083
Valuuttajohdannaiset (netto)	246						246	246
Yhteensä	-374 032	-107 590	-176 090	-33 484	-763 265		-1 454 461	

* Lyhennykset vuonna 2015 sisältyvät taseen lyhytaikaisiin velkoihin.

** Korkokulujen lisäksi rahoituskulut sisältävät sitoutumispalkkiot.

*** Valtion ydinjätehuoltorahaston (VYR) lainalla ei ole varsinaista eräpäivää, joten se esitetään yli 5 vuoden lainana. Lainan vastapuolena VYR:n suuntaan on Teollisuuden Voima Oyj, joka on lainannut vastaavan summan edelleen Pohjolan Voimalle.

**** Tasearvoon sisältyy myytävänä oleviin varoihin liittyvät velat, jotka esitetty taseessa omalla rivillään.

Markkinariskit

Korkoriski

Korkotason muutosten vaikutukset korollisiin saataviin ja velkoihin aiheuttavat korkoriskin. Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden lainasalkkujen korkoriskiä hallitaan muuttamalla korkojaksoja ja duraatioita. Pohjolan Voiman korkoriskin hallinnan tavoitteena on mahdollisimman alhainen korkokustannus sekä korkokulujen vaihtelun vähentäminen. Konsernin rahoituspolitiikan mukaan Pohjolan Voiman duraatiota seurataan osakesarjakohtaisesti. Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden lainasalkkujen duraatiot asetetaan sellaiselle tasolle, että sähkönhinnan herkyys korkomuutoksille on osakesarjakohtainen riskinkantokyky huomioon ottaen hyväksyttävällä tasolla.

Emoyhtiön ja tytäryhtiöiden lainasalkkujen korkosidonnaisuusaikoja voidaan muuttaa kiinteäkorkoisilla lainoilla, koronvaihtosopimuksilla, korkotermeineillä sekä korkokatto- ja lattiasopimuksilla. Tytäryhtiöiden korkosuojaukset toteutetaan siten, että vastapuolena on emoyhtiö, joka kattaa suojauksen toteuttamalla vastaavan sopimuksen edelleen pankin kanssa.

Valuutariski

Pohjolan Voima altistuu valuuttakurssiriskille lähinnä polttoainehankinnoissa. Sekä lyhyt- että pitkäaikaiset lainat nostetaan pääsääntöisesti euromääräisinä. Muiden kuin euromääräisten lainojen pääomat suojataan viimeistään lainojen nostohetkellä.

Hiilenhankinta tapahtuu miltei kokonaan dollareilla. Koska kauppasopimukset tehdään jopa 10 kuukautta ennen hiilierien toimitusta ja maksua, euro/dollari-valuuttakurssimuutokset vaikuttavat hiilen eurohintaan ja siten myös tuotettavan sähkön hintaan. Euron heikkeneminen merkitsee valuuttakurssitappiota ja euron vahvistuminen vastaavasti kurssivoittoa.

Valuutariskin osalta suojaudutaan avoimen toimitusposition arvonmuutoksilta. Suojauksia tehdään vain tilattujen tai johdannaisilla varmistettujen hiilierien osalta. Siten suojaus tehdään aikaisintaan johdannaisoppimus- tai tilauspäivänä ja se ulotetaan oletettuun hiilierän maksupäivään saakka. Suojaukset puretaan sitä mukaa, kun hiilierät tulevat maksuun. Suojauksen kustannukset kohdistuvat ao. hiilierän hankintahintaan ja tulevat siten tuotantoyksiköiden hiilen kustannuksiksi. Mikäli suojattujen hiilierien toimitusehtoja joudutaan muuttamaan esimerkiksi toimitusajan suhteen, korjataan vastaavaa suojausta.

Valuutariskin suojausinstrumentteina voidaan käyttää valuutanvaihtosopimuksia, valuuttatermiinejä ja -optioita.

Herkyys markkinariskeille

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tarkoittama herkyys markkinariskeille:

1 000 €	2015	2014
	Tuloslaskelma	Tuloslaskelma
+ 10 % muutos EUR/USD valuuttakurssissa	0	-629
- 10 % muutos EUR/USD valuuttakurssissa	0	769
1 %-yksikön nousu markkinakoroissa	4 490	2 520
1 %-yksikön lasku markkinakoroissa	-5 502	-3 136

Oletukset:

- Euron ja dollarin valuuttakurssimuutoksen oletetaan olevan +/- 10 %.
- Dollarimääräinen positio sisältää valuuttajohdannaiset.
- Korkotason muutokseksi oletetaan yksi prosenttiyksikkö.
- Korkopositio sisältää vaihtuvakorkoiset lainat, rahoitusleasingvelat sekä korkojohdannaiset.

Polttoaineen hintariski

Konsernin sähköntuotanto vaatii maailmanlaajuisilta markkinoilta ostettavien polttoaineiden käyttöä. Pohjolan Voiman tytär- ja osakkuusyhtiöiden tärkein maailmanlaajuisilta markkinoilta ostettava polttoaine on hiili.

Pohjolan Voima hallinnoi keskitetysti tuotantoyhtiöidensä hiilenhankintaan liittyviä riskejä hallituksen hyväksymän tuotantohyödykepolitiikan mukaisesti.

Hiilenhankinnan riskejä ovat määrä-, hinta-, rahti- ja valuutariski. Rahtiriski voi olla toteutuessaan osa sekä määrä- että hintariskiä. Valuutariski sisältyy sekä hiilen että rahdin hintoihin.

Saatavuusriski on hiilenhankinnassa huomattavan suuri. Hiilen riittävyys tuotantoon voidaan turvata luotettavasti ainoastaan hankkimalla ennakkoon riittävän suuri varasto. Laivauskauden rajoitteista johtuen hankinnat voidaan aloittaa jo edellisen vuoden aikana ja laivaukset pyritään ajoittamaan avovesikaudelle.

Hintariskiltä voidaan suojautua varastojen, pitkäaikaisten toimitussopimusten ja johdannaisien avulla. Hintariskiltä on mahdollista suojautua ostamalla vuositarpeen ylittävä määrä hiiltä varastoon käytettävissä olevan varastotilan rajoissa. Pitkäaikaisia toimitussopimuksia käytetään hiilen riittävyyden lisäksi myös hintariskiltä suojautumiseen.

Pohjolan Voima ei ole esitettävien vuosien 2015 ja 2014 aikana käyttänyt hiilen hintariskiltä suojautumiseen rahoitusinstrumentteja.

Luottoriski

Luottoriski syntyy siitä mahdollisuudesta, että vastapuoli jättää sopimuksen mukaiset maksuvelvoitteensa täyttämättä. Kaupalliset myyntisaatavat ja sijoituksiin sekä johdannaiskauppoihin perustuvat saatavat rahoituslaitoksilta altistavat yhtiön luottoriskille. Vastapuolipankkeja valittaessa hyväksytään vain vastapuolet, joilla on korkea luottokelpoisuus. Johdannaissovimuksia solmitaan vain johtavien pankkien ja luottolaitosten kanssa. Maksukäyttämisen ja luottokelpoisuuden osalta seurataan kaikkia vastapuolia. Tilikauden aikana Pohjolan Voima ei kirjannut luottotappioita (2014: 5 tuhatta euroa). Pohjolan Voima myy sähkö- ja lämpöenergiaa vain osakkailleen. Pohjolan Voima toimii yhtiöjärjestyksensä mukaisesti omakustannuseriaatteella (mankalaperiaate), joka pienentää myyntisaamisiin liittyvää luottoriskiä merkittävästi. Konsernissa ei ole oleellisia eräänntyneitä myyntisaamia.

Pääomarakenteen hallinta

Pääomana hallinnoidaan emoyhtiön omistajille kuuluvaa omaa pääomaa, joka koostuu osakepääomasta, ylikurssirahastosta, sijoitetun vapaan pääoman rahastosta, arvomuutosrahastosta ja kertyneistä voittovaroista. Lisäksi omaan pääomaan lasketaan oman pääoman ehtoinen laina ja määräysvallattomien omistajien osuus. Konserniin ei sovelleta ulkopuolisia pääomavaatimuksia.

Riittäväällä oman pääomanehtoisen rahoituksen määrällä mahdollistetaan monipuoliset rahoituslähteet useista eri lähteistä.

Konsernin omavaraisuusaste vaihtelee maltillisesti investointisykliin mukaisesti. Oman pääoman osuudesta vastaavat kuhunkin investointiin liittyvän osakesarjan omistajat omistuksensa mukaisessa suhteessa.

Alla on esitetty Pohjolan Voiman seuraama omavaraisuusaste:

	2015	2014
Omavaraisuusaste (%) (IFRS, konserni) *	42	41

* Omavaraisuusaste % = $100 \times \frac{\text{oma pääoma}}{\text{taseen loppusumma}}$

4 MYYDYT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA HANKITUT LIKETOIMINNOT

Myydyt pitkäaikaiset omaisuuserät

Pohjolan Voima ja Keravan Energia Oy allekirjoittivat 16.12.2014 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön Keravan Lämpövoima Oy:n koko osakekannan myymisestä Keravan Energialle. Kauppakirja astui voimaan ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 1.1.2015.

Pohjolan Voima ja UPM-Kymmene Wood Oy, UPM-Kymmene Oyj:n 100% omistama tytäryhtiö, allekirjoittivat 28.11.2014 esisopimuksen Pohjolan Voiman tytäryhtiön Järvi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden myymisestä UPM-Kymmene Woodille. Varsinainen kauppakirja allekirjoitettiin 30.1.2015 ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 31.1.2015.

Pohjolan Voima Oy ja UPM-Kymmene Oyj allekirjoittivat 30.9.2015 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön Wisapower Oy:n osakkeiden myymisestä UPM-Kymmenelle. Osakkeiden omistusoikeus siirtyi 30.9.2015.

Pohjolan Voima Oy ja Vaskiluodon Voima Oy allekirjoittivat 22.12.2015 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön PVO-Huippuvoima Oy:n koko osakekannan myymisestä Vaskiluodon Voimalle. Osakkeiden omistusoikeus siirtyi 22.12.2015.

Myytyjen yhtiöiden varat ja velat	2015
Aineelliset hyödykkeet	29 544
Aineettomat hyödykkeet	103
Pitkäaikaiset saamiset	131 714
Vaihto-omaisuus	3 063
Myyntisaamiset ja muut saamiset	20 808
Rahat ja pankkisaamiset	9 855
Varat yhteensä	195 086
Määräysvallattomien omistajien osuus	9 304
Varaukset	1 000
Rahoitusvelat	120 823
Ostovelat ja muut velat	10 504
Velat yhteensä	141 631
Myyty nettovarallisuus	53 455
Myyntivoitto	8 077
Kauppahinta yhteensä	61 532
Saatu rahana	61 532
Luovutettujen yhtiöiden rahat ja pankkisaamiset	-9 855
Myyntistä syntyvät rahavirrat	51 677

Vuonna 2014 ei ollut pitkäaikaisten omaisuuserien myyntejä.

Hankitut liiketoiminnot

Vuonna 2015 eikä 2014 ollut yrityshankintoja.

5 RAHAVIRTALASKELMAN LIITETIEDOT

Oikaisut tilikauden voittoon/tappioon (1 000 €)	2015	2014
Poistot	39 884	41 434
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	-4 279	1 311
Verot	59	158
Pitkäaikaisten varojen myyntivoitot ja -tappiot	-8 194	-975
Rahoituskulut, netto	13 383	17 014
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	740	5 973
Yhteensä	41 593	64 915

Käyttöpääoman muutos	2015	2014
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	-448	5 230
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 717	2 046
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	-11 780	19 593
Varausten muutos	-148	362
Yhteensä	-15 093	27 231

6 LIIKEVAIHTO

1 000 €	2015	2014
Tuotetun sähkön myynti	298 141	338 133
Tuotetun lämmön myynti	174 167	205 162
Ostetun sähkön myynti	18 546	29 014
Muu myynti	8 893	6 237
Yhteensä	499 746	578 545

Sähkön toimitus osakkaille (GWh)	2015	2014
Tuotettu sähkö	13 039	13 667
Tuotettu lämpö	5 825	7 772
Ostettu sähkö	621	447

PVO:n sähkönhankintamäärä määräytyy osakkaiden sähkön tarpeen perusteella. Vuonna 2015 Pohjolan Voiman sähkön kokonaishankinta jatkuvista toiminnoista oli 13,7 (14,1) TWh. Konsernin sähkön tuotannon osuus tästä oli 13,0 (13,7) TWh, josta emoyhtiön toimitukset osakkailleen olivat 12,9 (14,0) TWh. Tytäryhtiöiden toimitukset muille omistajilleen olivat 0,4 (0,5) TWh. Jatkuvien toimintojen ostot pohjoismaisilta sähkömarkkinoilta olivat 0,6 (0,4) TWh ja myynnit 0,4 TWh (0,6). Lämmön toimitukset olivat 6,3 (7,8) TWh.

Muu myynti muodostuu pääosin päästöoikeuksien myynnistä sekä verkko- ja hallintopalvelujen myynnistä.

7 LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 €	2015	2014
Vuokratuotot	1 399	2 081
Käyttöomaisuuden sekä tytäryhtiöosakkeiden myyntivoitot	8 329	975
Valtakunnallinen reservikapasiteettikorvaus	1 509	3 017
Avustukset	24	8
Sähkön tuotannon tuki	2 980	3 951
Muut tuotot	36 282	409
Yhteensä	50 523	10 441

Kristiinankaupungissa sijaitsevan PVO-Lämpövoima Oy:n ja Vaasan Vaskiluodossa sijaitsevan PVO-Huippuvoima Oy:n öljylauhdelaistosten reservikapasiteettikäytön sopimus Fingrid Oyj:n kanssa oli voimassa varatehoreservikauden 1.7.2013 - 30.6.2015.

8 MATERIAALIT JA PALVELUT

1 000 €	2015	2014
Polttoaineet	133 226	166 627
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-873	2 135
Aineet ja tarvikkeet	2 470	3 085
Hiilidioksidipäästöoikeudet	3 327	1 308
Energiaostot; Pohjoismaiset sähkömarkkinat	31 855	32 886
Energiaostot; osakkuus- ja yhteisyritykset	207 831	248 985
Ulkopuoliset palvelut	5 426	719
Yhteensä	383 262	455 746

Polttoaineostot koostuvat hiilen, turpeen ja biopolttoaineiden ostoista, joita käytetään sähkön- ja lämmöntuotannossa.

Energiaostoihin osakkuus- ja yhteisyrityksiltä sisältyy Teollisuuden Voima Oyj:lta, Oy Alholmens Kraft Ab:ltä sekä Vaskiluodon Voima Oy:ltä Pohjolan Voima Oy:n omistuksen mukaisesti hankkima energia.

9 HENKILÖSTÖKULUT

Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

1 000 €	2015	2014
Palkat ja palkkiot		
Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat	1 323	1 196
Muut palkat	8 542	10 039
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	1 903	2 175
Muut henkilösivukulut	460	487
Yhteensä	12 228	13 897

Konsernin palveluksessa tilikauden aikana keskimäärin

	2015	2014
Toimihenkilöitä	135	153
Työntekijöitä	64	64
Yhteensä	199	217

Yllä olevassa keskimääräisessä henkilöstömäärässä on mukana lopetettuun liiketoimintaan kuuluvaa henkilöstöä yhteensä 64 vuonna 2015 (2014: 69). Näistä toimihenkilöitä on 32 (2014: 35) ja työntekijöitä 32 (2014: 34)

10 POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 €	2015	2014
Aineettomien hyödykkeiden poistot		
Aineettomat oikeudet	-	-
Muut aineettomat hyödykkeet	1 424	1 914
Yhteensä	1 424	1 914
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot		
Rakennukset ja rakennelmat	4 994	5 278
Koneet ja kalusto	31 045	32 106
Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 160	2 137
Yhteensä	38 199	39 520
Arvonalentumiset		
Rakennukset ja rakennelmat	132	0
Koneet ja kalusto	130	0
Yhteensä	261	0
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	39 884	41 434

11 LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1 000 €	2015	2014
Kunnossapito- ja huoltopalvelut	17 410	17 078
Kiinteistövero	6 061	6 311
Vuokrat	2 240	3 011
Käynnissäpitopalvelut	20 031	23 189
Muut kulut	47 340	14 961
Yhteensä	93 082	64 549
Tilintarkastajan palkkiot		
1 000 €	2015	2014
Tilintarkastuspalkkiot	190	203
Todistukset ja lausunnot	2	3
Muut palvelut	0	74
Yhteensä	193	280

12 TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISMENOT

Kuluksi kirjatut tutkimus- ja kehittämismenot olivat yhteensä 0,3 miljoona euroa vuonna 2015 (0,4 miljoona euroa vuonna 2014).

13 OSUUS OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYSTEN TULOISTA

1 000 €	2015	2014
Länsi-Suomen Voima Oy	0	1
Oy Alholmens Kraft Ab	-39	-417
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	-1	-5
Teollisuuden Voima Oyj	-1 700	-4 710
Torniolaakson Voima Oy	85	70
Vaskiluodon Voima Oy	913	-912
Voimalohi Oy	1	0
Yhteensä	-740	-5 973

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksistä esitetään liitetiedossa 18.

14 RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1 000 €	2015	2014
Osinkotuotot myytävissä olevista sijoituksista	3	3
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	3 366	4 190
Ei suojauslaskennan alaiset johdannaiset		
Käyvän arvon muutos	4 523	467
Valuuttakurssivoitot	320	165
Muut rahoitustuotot	1	1
Rahoitustuotot yhteensä	8 213	4 826
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoön kirjatusta veloista	12 701	17 657
Ei suojauslaskennan alaiset johdannaiset		
Käyvän arvon muutos	246	1 778
Valuuttakurssitappiot	155	11
Muut rahoituskulut	4 214	3 704
Rahoituskulut yhteensä	17 317	23 150
Yhteensä	-9 104	-18 324

15 TULOVEROT

1 000 €	2015	2014
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	58	145
Edellisten tilikausien verot	0	3
Laskennallisten verovelkojen muutos	1	10
Yhteensä	59	158

PVO toimittaa sähköä ja lämpöä osakkailleen omakustannushintaperiaatteella. Omakustannushintaperiaatteen mukaan konserni ei tule maksamaan veroa energialiiketoiminnastaan, joten konserni ei kirjaa tältä osin laskennallisia verovelkoja. Energiaan liittyvästä palveluliiketoiminnasta konserni kirjaa tuloverot ja laskennalliset verovelat.

Laskennallisten verojen muutokset:

1 000 €	2015	2014
Kertyneet poistoerot 1.1.	852	842
Kirjattu tulosvaikutteisesti	1	10
Kertyneet poistoerot 31.12.	853	852

Konsernin tuloslaskelmaan kirjattujen tuloverojen erot suomalaisen yhteisöverokannan mukaiseen tuloveroon on esitetty seuraavassa taulukossa:

1 000 €	2015	2014
Tulos ennen veroja	11 969	-10 937
Suomen verokannan mukainen tulovero 20%	-2 394	2 187
Verotappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista	-677	-1 304
Verovapaat tulot	89	0
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitoista/tappioista	-203	-1 068
Vähennyskeltottomat kulut	-1 578	-237
Omakustannushintaperiaatteen vuoksi kirjaamattomat laskennalliset verot	4 627	149
Verotappiot ilman laskennallista verosaamista aikaisemmilta tilikausilta	77	115
Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut verot	-59	-158

16 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1 000 €	Hiilidioksidi- päästöoikeudet	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	6 410	277 244	18 937	302 591
Lisäykset	3 445	3 740	62	7 247
Vähennykset	-6 410		-338	-6 748
Uudelleenryhmittelyt			583	583
Hankintameno 31.12.2015	3 445	280 984	19 244	303 673
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	0	1 244	12 276	13 520
Vähennykset			-338	-338
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset		21	1 403	1 424
Poistot ja arvonalentuminen, lopetetut toiminnot			798	798
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	0	1 265	14 139	15 403
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	3 445	279 719	5 106	288 270
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	6 410	275 999	6 662	289 071

1 000 €	Hiilidioksidi- päästöoikeudet	Aineettomat oikeudet	Muut aineettomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	8 049	277 014	17 178	302 241
Lisäykset	6 516	197	84	6 797
Vähennykset	-8 153		1 707	-6 445
Uudelleenryhmittelyt		32	454	486
Siirretty myytävänä oleviin varoihin	-2		-486	-488
Hankintameno 31.12.2014	6 410	277 244	18 937	302 591
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014	0	1 234	8 890	10 124
Vähennykset			1 707	1 707
Tilikauden poistot		10	1 903	1 914
Poistot ja arvonalentuminen, lopetetut toiminnot			157	157
Siirretty myytävänä oleviin varoihin			-382	-382
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2014	0	1 244	12 276	13 520
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	6 410	275 999	6 662	289 071
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	8 049	275 780	8 288	292 117

Aineettomiin oikeuksiin sisältyy oikeus vesivoiman tuottamiseen 265 miljoonaa euroa, lakiin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta perustuva käyttöoikeus voimajohtokatuihin ja -maa-alueisiin sekä vuosina 2013, 2014 ja 2015 maksettu korvaus vesialueen pysyvästä käyttöoikeudesta 14,4 miljoonaa euroa. Oikeus vesivoimaan, vesialueen pysyvä käyttöoikeus ja käyttöoikeus voimajohtokatuihin ja -maa-alueisiin ovat aineettomia oikeuksia, joilla on rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika ja joille tehdään arvonalentumistestit vuosittain. Arvonalentumistestaukset eivät ole antaneet aiheutta arvonalentumisen kirjaamiselle, koska sekä vesivoimaoikeuden että vesialueen pysyvän käyttöoikeuden ja käyttöoikeuden voimajohtoalueisiin tulevaisuudessa kerrytettävissä olevat rahamäärät ovat suuremmat kuin oikeuksien kirjanpitoarvot. Vesivoimaoikeuden ja vesialueen pysyvän käyttöoikeuden arvio perustuu siihen, että vesivoimalla tulevaisuudessa tuotettavan sähkön määrä kerrottuna sähkön hinnalla (pl. kiinteät kustannukset) ylittää aineettomiin oikeuksiin kirjatun oikeuden arvon. Voimajohtoalueiden käyttöoikeuden arvio perustuu johdon hyväksymiin ennusteisiin siihen, että tulevaisuudessa verkkotuotot PVO-Alueverkot Oy:ssä ylittävät aineettomiin oikeuksiin kirjatun oikeuden arvon.

Aineettomat oikeudet tai muut aineettomat hyödykkeet eivät sisällä liikearvoa.

17 AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

1 000 €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräinen laitosinvestointi ja muut ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	35 716	152 174	992 285	82 129	16 576	1 278 881
Lisäykset			370	76	13 861	14 307
Vähennykset		-217	-1 393			-1 610
Muutos kirjanpidollisissa arvioissa				27		27
Uudelleenryhmittelyt		2 842	21 116	350	-24 891	-583
Siirretty myytävänä oleviin varoihin	-753	-24 273				-25 026
Hankintameno 31.12.2015	34 963	130 526	1 012 378	82 582	5 546	1 265 996
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	0	58 232	496 897	34 531	0	589 660
Vähennykset ja uudelleenryhmittelyt		-253	-1 467	0		-1 720
Tilikauden poistot ja arvonalentumiset		5 126	31 174	2 160		38 460
Poistot ja arvonalentuminen, lopetetut toiminnot	165	466	54 778	4 518		59 927
Siirretty myytävänä oleviin varoihin	-165	-21 933				-22 098
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	0	41 638	581 382	41 209	0	664 229
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	34 963	88 888	430 997	41 372	5 546	601 767
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	35 716	93 942	495 389	47 597	16 576	689 221

1 000 €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräinen laitosinvestointi ja muut ennakkomaksut	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	35 726	167 212	1 114 142	83 926	3 944	1 404 950
Lisäykset		31	708	6	17 660	18 405
Vähennykset	-9	-4 116	-77 544	-2 498		-84 167
Muutos kirjanpidollisissa arvioissa				500		500
Uudelleenryhmittelyt		268	4 079	195	-5 028	-486
Siirretty myytävänä oleviin varoihin		-11 221	-49 099			-60 320
Hankintameno 31.12.2014	35 716	152 174	992 285	82 129	16 576	1 278 881
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014	0	62 077	558 188	33 858	0	654 123
Vähennykset ja uudelleenryhmittelyt		-4 016	-77 515	-2 486		-84 017
Tilikauden poistot		5 278	32 106	2 137		39 520
Poistot ja arvonalentuminen, lopetetut toiminnot		582	8 996	1 023		10 601
Siirretty myytävänä oleviin varoihin		-5 689	-24 878			-30 567
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2014	0	58 232	496 897	34 531	0	589 660
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	35 716	93 942	495 389	47 597	16 576	689 221
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	35 726	105 135	555 954	50 068	3 944	750 827

Muutokset kirjanpidollisissa arvioissa liittyvät kaatopaikkojen käytöstä poistamisvelvoitteisiin. Vuonna 2015 on kolmen ja 2014 yhden kaatopaikan poistamisvelvoitteen kustannusarviota on tarkennettu. Lisäksi vuonna 2015 tarkistettiin yhden kaatopaikan pitoaikaa.

Yhtiön johto on arvioinut, että viitteitä arvonalentumisesta ei ole.

RAHOITUSLEASINGSOPIMUKSET

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

1 000 €	Koneet ja kalusto
31.12.2015	
Hankintameno	350 920
Vähennykset ja uudelleenryhmittelyt	-25 300
Kertyneet poistot	-120 756
Tilikauden poistot, lopetetut toiminnot	-1 809
Kirjanpitoarvo	203 055
31.12.2014	
Hankintameno	362 920
Siirretty myytävänä oleviin varoihin	-7 302
Kertyneet poistot	-109 982
Tilikauden poistot, lopetetut toiminnot	-1 809
Kirjanpitoarvo	243 827

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvät aktivoituvat vieraan pääoman menot

1 000 €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	594	18 440	111	19 145
Lisäykset				0
Vähennykset		-2 265		-2 265
Hankintameno 31.12.2015	594	16 175	111	16 880
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	348	6 776	54	7 179
Vähennykset		-1 274		-1 274
Tilikauden poistot	17	695	5	717
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	365	6 197	59	6 622
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	228	9 978	52	10 258
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	245	11 664	57	11 966

1 000 €	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2014	831	20 722	111	21 664
Lisäykset				0
Siirretty myytävänä oleviin varoihin	-237	-2 282		-2 519
Hankintameno 31.12.2014	594	18 440	111	19 145
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2014	568	7 228	50	7 846
Tilikauden poistot	18	774	4	797
Siirretty myytävänä oleviin varoihin	-237	-1 226		-1 464
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2014	348	6 776	54	7 179
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	245	11 664	57	11 966
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	263	13 493	61	13 817

Voimalaitosten rakentamiseen liittyvät rahoitusmenot aktivoidaan osana investoinnin hankintamenoa ja poistetaan omaisuuserän taloudellisena vaikutusaikana.

18 OSUUDET OSAKKUUS- JA YHTEISYRITYKSISSÄ

1 000 €	2015	2014
Tilikauden alussa	776 421	771 715
Vähennykset	1 937	0
Osuus tilikauden tuloksesta	-740	-5 972
Muut laajan tuloslaskelman erät	-2 046	10 678
Tilikauden lopussa	775 572	776 421

Osakkuus- ja yhteisyritykset

Yhtiö, kotipaikka	Konsernin omistusosuus %		Kirjanpitoarvo	
	2015	2014	2015	2014
Osakkuusyrietykset				
Oy Alholmens Kraft Ab, Pietarsaari	49,90%	49,90%	18 235	16 228
Länsi-Suomen Voima Oy, Harjavalta	19,90%	19,90%	33 651	33 652
Tahkoluodon Polttoöljy Oy, Pori	32,00%	32,00%	0	105
Torniolaakson Voima Oy, Ylitornio	50,00%	50,00%	1 984	1 899
			53 870	51 884
Yhteisyritykset				
Teollisuuden Voima Oyj, Helsinki	58,47%	58,47%	706 847	710 594
Vaskiluodon Voima Oy, Vaasa	50,00%	50,00%	14 676	13 764
Voimalohi Oy, Kemi	50,00%	50,00%	179	179
			721 702	724 537
Osakkuus- ja yhteisyritykset yhteensä			775 572	776 421

Pohjolan Voima yhdistelee Teollisuuden Voima Oyj:n yhteisyrityksenä IFRS- konsernitilinpäätökseensä. Pohjolan Voima omistaa 31.12.2015 58,47 % (31.12.2014 58,47 %) Teollisuuden Voima Oyj:n osakkeista. Pohjolan Voima on Teollisuuden Voima Oyj:n yhtiöjärjestyksen ja muiden yhtiöasiakirjojen päätös- ja määräysvaltaa sekä hallituksen jäsenten nimeämisoikeutta koskevien säännösten perusteella todennut, että Teollisuuden Voima Oyj on yhteisyritys.

Teollisuuden Voima Oyj:n investointisitoumukset olivat 832 (914) miljoonaa euroa.

Osakkuusyriety Länsi-Suomen Voima Oy:n kirjanpitoarvoon 31.12.2015 sisältyy liikearvoa 28 (2014: 28) miljoonaa euroa. Liikearvolle tehdään arvonalentumistesti vuosittain. Länsi-Suomen Voima Oy omistaa Harjavalan vesivoimalaitoksen Kokemäenjoessa. Arvioitaessa tulevaisuudessa kerrytettävissä olevaa rahamäärää yhtiön johto on todennut, että osakkuusyhtiöstä mahdollisesti luovuttaessa myymällä yhtiön osakkeet, osakkeista saatava rahamäärä ylittäisi osakkuusyhtiöstä konsernitaseeseen kirjatun määrän.

Tiedot konsernin osakkuus- ja yhteisyrityksistä sekä niiden yhteenlasketut varat ja velat, liikevaihto ja voitto/tappio IFRS:n mukaan laskettuina. Kaikki osakkuus- ja yhteisyritykset ovat listaamattomia.

1 000 €	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/ tappio
2015				
Oy Alholmens Kraft Ab	123 737	87 137	44 860	-77
Länsi-Suomen Voima Oy	38 549	11 235	1 792	1
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	8	0	0	-2
Teollisuuden Voima Oyj	7 463 991	5 851 992	275 746	4 625
Torniolaakson Voima Oy	8 428	4 460	1 588	17
Vaskiluodon Voima Oy	140 650	105 963	93 636	416
Voimalohi Oy	1 264	898	3 639	2
Yhteensä	7 776 628	6 061 685	421 261	4 980

1 000 €	Varat	Velat	Liikevaihto	tappio
2014				
Oy Alholmens Kraft Ab	134 704	98 070	61 791	-836
Länsi-Suomen Voima Oy	32 642	5 320	1 613	5
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	12	2	0	-4
Teollisuuden Voima Oyj	7 054 146	5 479 028	327 209	-692
Torniolaakson Voima Oy	9 002	5 203	1 678	28
Vaskiluodon Voima Oy	159 291	126 780	96 164	-250
Voimalohi Oy	1 383	1 019	3 576	-1
Yhteensä	7 391 179	5 715 421	492 030	-1 750

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

1 000 €	2015	2014
Myynti osakkuus- ja yhteisyrityksille	5 940	3 961
Ostot osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	237 908	252 336
Saamiset osakkuus- ja yhteisyrityksiltä	335 887	300 048
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	588 723	576 638
	2015	2014
Osakkuus- ja yhteisyritysten palveluksessa oleva henkilöstö keskimäärin	952	1 023

19 MYYTÄVISSÄ OLEVAT RAHOITUSVARAT

1 000 €	2015	2014
Sijoitukset noteeraamattomiin osakkeisiin	586	647
Yhteensä	586	647

Myytäviissä olevat rahoitusvarat koostuvat lähinnä henkilökunnan käytössä olevista lomamökki- ja golfosakkeista 0,6 (2014: 0,6) miljoonaa euroa.

20 LAINAT JA MUUT SAAMISET

Pitkäaikaiset lainat ja muut saamiset

1 000 €	2015	2014
Lainasaaminen osakkuus- ja yhteisyritykseltä	288 825	263 702
Rahoitusleasingsaamiset	23 776	25 379
Muut pitkäaikaiset saamiset	30 020	23 032
Yhteensä	342 621	312 113

Lainasaamiin osakkuus- ja yhteisyrityksiltä sisältyy lainasaaminen Teollisuuden Voima Oyj:ltä 288,7 (2014: 263,6) miljoonaa euroa ja lainasaaminen Tornionlaakson Voima Oy:ltä 0,1 (2014: 0,1) miljoonaa euroa. Pitkäaikaisiin lainoihin ja muihin saamiin ei liity merkittävää luottoriskiä. Saamisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 30 Rahavarojen ja -velkojen käyvät arvot.

Myyntisaamiset ja muut saamiset

1 000 €	2015	2014
Myyntisaamiset	86 811	55 391
Pantatut rahavarat	446	1 453
Korolliset saamiset	56	532
Rahoitusleasingsaamiset	1 748	1 767
Johdannaiset	0	246
Siirtosaamiset	22 864	22 471
Osakeantisaamiset	49 305	109 537
Muut lyhytaikaiset saamiset	2 798	4 574
Yhteensä	164 028	195 970

Myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo ei poikkea olennaisesti tasearvosta.

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

1 000 €	2015	2014
Menoennakot, energiaostot	12 621	12 624
Välilliset verot	4 804	4 928
Muut	5 440	4 919
Yhteensä	22 864	22 471

Konserni ei kirjannut 2015 luottotappioita myynti- tai muista saamisista (2014: 5 tuhatta euroa) . Konsernilla ei ollut 31.12.2015 merkittäviä erääntyneitä saatavia. Tämän vuoksi myyntisaamisten ikäjakamaa ei esitetä.

RAHOITUSLEASINGSAAMISET

Pohjolan Voima on tehnyt joidenkin omistajiensa kanssa järjestelyitä, jotka IFRIC 4 -tulkinnan Miten määritellään, sisältääkö järjestely vuokrasopimuksen perusteella käsitellään vuokrasopimuksina IAS 17 -standardin mukaisesti. Järjestelyt koskevat Keravan Lämpövoima Oy:n, Kokkolan Voima Oy:n ja Wisapower Oy:n voimalaitoksia, jotka tuottavat energiaa vain yhden pääasiallisen ostajan käyttöön. Nämä voimalaitokset luokitellaan IAS 17 -standardin perusteella rahoitusleasingsopimuksiksi. Järjestelyt siirtävät omistamiselle olennaiset riskit ja edut vuokralleottajalle, sillä ne on tehty osakeomistuksen muodossa. Kyseisiä laitoksia koskevien osakesarjojen osakkeenomistajien ei ole käytännössä taloudellisesti kannattavaa ostaa energiaa muuta kautta ja omistajat ovat ainoat pääasialliset tuotannon käyttäjät. Järjestelyt käsitellään rahoitusleasingsopimuksina myös sillä perusteella, että vuokrasopimukset kattavat koko vuokratun hyödykkeen arvioidun taloudellisen kokonaisvaikutusajan ja vähimmäisvuokrien nykyarvo kattaa valtaosan vuokratun hyödykkeen käyvästä arvosta.

Lisäksi muita IAS 17 -standardin mukaisia rahoitusleasingsopimuksia sisältyy rahoitussaamisiin yhteensä 2,3 miljoonaa euroa (2,5 miljoonaa euroa vuonna 2014).

Vähimmäisleasingsaamiset

1 000 €	2015	2014
Enintään 1 vuosi	1 982	15 774
1 - 5 vuotta	11 000	79 379
Yli 5 vuotta	15 262	95 865
Yhteensä	28 244	191 018
Kertymätön rahoitustuotto	-2 720	-11 918
Nettosijoitus rahoitusleasingsopimuksiin	25 524	179 100

Vähimmäisleasingsaamisten nykyarvo

1 000 €	2015	2014
Enintään 1 vuosi	1 748	14 371
1 - 5 vuotta	10 094	74 004
Yli 5 vuotta	13 682	90 724
Nettosijoitus rahoitusleasingsopimuksiin	25 524	179 100

21 LYHYTAIKAiset TALLETUKSET JA RAHAVARAT

RAHAVARAT

1 000 €	2015	2014
Rahavarat ja pankkisaamiset	53 428	51 205
Yritystodistukset	26 122	34 438
Yhteensä	79 550	85 643

Rahavarat muodostuvat käteisvaroista, vaadittaessa nostettavissa olevista pankkitalletuksista ja muista lyhytaikaisista (enintään kolmen kuukauden), likvideistä sijoituksista.

22 VAIHTO-OMAISUUS

1 000 €	2015	2014
Polttoaineet		
Kivihiili	5 143	46 887
Muut polttoaineet	7 867	9 006
Ennakkomaksut	1 939	2 627
Yhteensä	14 949	58 520

Vaihto-omaisuuden arvonalentumisia kirjattiin vuonna 2015 jatkuvista toiminnoista 60 tuhatta euroa (2014: ei kirjattu) ja lopetetuista toiminnoista 8,2 miljoonaa euroa.

23 LOPETETUT TOIMINNOT JA MYYTÄVÄNÄ OLEVAT VARAT JA VELAT

Lopetettujen toimintojen rahavirrat

1 000 €	2015	2014
Tuotot	79 547	69 790
Kulut	-104 734	-74 974
Voitto ennen veroja	-25 187	-5 184
Tilikauden voitto lopetetuista toiminnoista	-25 187	-5 184

Lopetettujen toimintojen rahavirrat

1 000 €	2015	2014
Liiketoiminnan rahavirrat	16 139	-942
Investointien rahavirrat	-15	-954
Rahoituksen rahavirrat	-22 033	-1 864
Rahavirrat yhteensä	-5 909	-3 760

PVO-Lämpövoima Oy:n hallitus päätti 27.10.2015 esittää, että yhtiön omistamien Kristiinankaupungin ja Porin Tahkoluodon hiililauhdevoimalaitosten tuotannollinen toiminta lopetetaan. PVO:n ylimääräinen yhtiökokous hyväksyi päätöksen 13.11.2015. PVO-Lämpövoiman liiketoiminta esitetään tilinpäätöksessä 2015 lopetettuna toimintona. Vertailuvuoden tiedot on oikaistu vastaavasti. PVO-Lämpövoiman aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja vaihto-omaisuus esitetään myytävänä olevina varoina 2015.

Myytävänä olevat varat

1 000 €	2015	2014
Aineettomat hyödykkeet	0	106
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 928	29 754
Lainat ja muut saamiset	0	139 350
Vaihto-omaisuus	25 723	2 698
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0	15 024
Yhteensä	28 651	186 932

Velat liittyen myytävänä oleviin varoihin

1 000 €	2015	2014
Rahoitusvelat	0	127 391
Ostovelat ja muut velat	0	9 788
Yhteensä	0	137 179

Pohjolan Voima ja Keravan Energia Oy allekirjoittivat 16.12.2014 kauppakirjan Pohjolan Voiman tytäryhtiön Keravan Lämpövoima Oy:n koko osakekannan myymisestä Keravan Energialle. Kauppakirja astui voimaan ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 1.1.2015.

Pohjolan Voima ja UPM-Kymmene Wood Oy, UPM-Kymmene Oyj:n 100% omistama tytäryhtiö, allekirjoittivat 28.11.2014 esisopimuksen Pohjolan Voiman tytäryhtiön Järvi-Suomen Voima Oy:n osakkeiden myymisestä UPM-Kymmene Woodille. Varsinainen kauppakirja allekirjoitettiin 30.1.2015 ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 31.1.2015.

UPM-Kymmene Oyj ilmoitti syyskuussa 2014 Pohjolan Voiman hallitukselle aikovansa hankkia Pohjolan Voiman omistaman Wisapower Oy:n osakekannan. Kauppakirja allekirjoitettiin ja osakkeiden omistusoikeus siirtyi 30.9.2015.

Varat ja velat näistä osakekauppojen kohteena olevista yhtiöistä on esitetty 2014 tilinpäätöksessä myytävänä olevissa varoissa ja veloissa niihin liittyen.

24 OMA PÄÄOMA

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti PVO toimittaa energiaa osakkailleen omakustannusperiaatteen mukaisesti eli luovuttaa tuottamansa tai hankkimansa energian jokaisen osakesarjan omistuksen suhteessa. Kunkin osakesarjan omistajat vastaavat ao. sarjan kiinteistä kustannuksista osakemäärien suhteessa riippumatta siitä, onko teho- tai energiaosuutta käytetty vai ei, ja muuttuvista kustannuksista toimitettujen energiamäärien mukaisessa suhteessa.

Osakkeiden lukumäärien täsmäytyslaskelma:

1 000 €	Osakkeiden lukumäärä (kpl)	Osakepääoma	Osakeanti	Ylikurssi rahasto	Arvonmuutos rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Oman pääoman ehtoiset lainat	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
1.1.2014	37 512 236	63 091	169 769	336 778	-1 125	210 297	35 109	222 558	1 036 477
Osakeanti	1 082 715	1 821	-60 232			58 811			400
Siirto kertyneisiin voittovaroihin						-8 137		8 137	0
Pääoman palautus						-17 624			-17 624
Tilikauden laaja tulos					10 678			-16 678	-6 000
31.12.2014	38 594 951	64 912	109 537	336 778	9 553	243 347	35 109	214 017	1 013 253
Osakeanti	1 123 815	1 890	-60 232			61 044			2 702
Siirto kertyneisiin voittovaroihin ja SVOP-rahastoon		-1 953		-41 844		37 300		6 497	0
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-1 101 607	-741		-6 251		-43 797			-50 789
Oman pääoman ehtoisten lainan lyhennys							-35 109		-35 109
Tilikauden laaja tulos					-2 046			-14 167	-16 213
31.12.2015	38 617 159	64 108	49 305	288 683	7 507	297 894	0	206 347	913 844

Osakkeet

31.12.2015 yhtiön osakkeiden lukumäärä oli 38.617.159 kappaletta. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Yhtiöllä on 16 rekisteröityä osakesarjaa

Osakepääoma osakelajeittain	kpl	1 000 €
A-sarja	13 350 077	22 453
- oikeus saada PVO-Vesivoima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
B-sarja	7 124 507	11 983
- oikeus saada 56,8 % osuudella Teollisuuden Voima Oyj:n OL1 ja 2 -yksiköillä tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
B2-sarja	4 722 703	7 943
- oikeus saada 60,2 % osuudella Teollisuuden Voima Oyj:n OL3 yksiköllä tuottamaa tai hankkimaa energiaa yksikön valmistuttua		
C-sarja	7 107 592	11 954
- oikeus saada PVO-Lämpövoima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
C2-sarja	359 198	604
- oikeus saada 56,8 % osuudella Teollisuuden Voima Oyj:n Meri-Porin hiilivoimayksiköllä tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
G-sarja	354 290	596
- oikeus saada 49,9 % osuudella Oy Alholmens Kraft Ab:n tuottamaa energiaa		
G2-sarja	238 216	401
- oikeus saada 76,0 % osuudella Kymin Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G4-sarja	296 486	499
- oikeus saada 72,0 % osuudella Rauman Biovoima Oy:n tuottamaa energiaa		
G5-sarja	155 272	261
- oikeus saada Laanilan Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G6-sarja	646 217	1 087
- oikeus saada Porin Prosessivoima Oy:n tuottamaa energiaa		
G9-sarja	589 071	991
- oikeus saada 54,0 % osuudella Kaukaan Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
G10-sarja	213 600	359
- oikeus saada 84,0 % osuudella Hämeenkyrön Voima Oy:n tuottamaa energiaa		
H-sarja	500 000	0
- osakkeet hankittu H-sarjan osakkailta 22.12.2015. Osakkeiden mitätöintiprosessi käynnistetty tämän jälkeen ja osakkeiden mitätöinti rekisteröity 5.1.2016.		
K1-sarja	176 428	297
- oikeus saada Kokkolan Voima Oy:n tuottamaa tai hankkimaa energiaa		
M-sarja	1 736 679	2 921

- oikeus saada 100,0 % osuudella Mussalon Voima Oy:n tuottamaa energiaa
V-sarja
- oikeus saada 50,0 % osuudella Vaskiluodon Voima Oy:n tuottamaa energiaa

1 046 823 1 761

38 617 159 64 108

Tilikauden aikana merkittiin seuraavat osakeannit:

G5-sarjan osakepääoman korotus 4.5.2015, 48.250 kpl merkintähintaan 2.702.000 euroa suunnattuna G5-sarjan osakkeenomistajille.

Tilikauden aikaiset muut muutokset omassa pääomassa:

Pohjolan Voima Oy:n yhtiökokous päätti 18.3.2015 kattaa 6,5 miljoonaa euron negatiiviset voittovarot alentamalla sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoa vastaavalla määrällä.

B2-sarjan osakepääoman korotuksesta, joka merkittiin kesäkuussa 2013 (4.107.143 kappaletta merkintähintaan 230.000.008 euroa suunnattuna B2-sarjan osakkeenomistajille), maksettiin tilikauden aikana yhtiökokouksen päätöksen mukaisesti kolmas erä. Loppuosa merkityistä osakkeista on osakeanti-tilillä.

Yhtiö hankki ja mitätöi omat osakkeensa G3- ja K3-sarjassa. Tässä yhteydessä osakepääoma laski 741 tuhannella eurolla ja ylikurssirahasto 6.251 tuhannella eurolla.

Yhtiö hankki ja mitätöi omat osakkeensa G7-sarjassa. Velkojainkuulemismenettelyn päättymisen jälkeen sarjojen osakepääomasta siirrettiin 1.112 tuhatta euroa ja ylikurssirahastosta 35.688 tuhatta euroa väliaikaisesti sijoitetun vapaan pääoman rahastoon odottamaan osakkeiden hankintaa. Sarjojen osakkeiden hankinnan yhteydessä sijoitetun vapaan pääoman rahastosta maksettiin 36.800 tuhatta euroa osakkeiden hankintahintana osakkaille.

Yhtiö hankki omat osakkeensa H-sarjassa. Sarjan osakepääomasta siirrettiin 841 tuhatta euroa ja ylikurssirahastosta 6.156 tuhatta euroa velkojainkuulemismenettelyn päättymisen jälkeen sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon odottamaan osakkeiden hankintaa. Osakkeiden hankinnan 22.12.2015 yhteydessä sijoitetun vapaan pääoman rahastosta maksettiin 6.997 tuhatta euroa osakkeiden kauppahintana osakkaille. Tämän jälkeen yhtiö käynnisti osakkeiden mitätöinnin. H-sarjan osakkeiden mitätöinti rekisteröitiin kaupparekisteriin 5.1.2016.

Pohjolan Voiman yhtiökokous päätti joulukuussa 2011, että Pohjolan Voima osallistuu uuden ydinvoimalaitoksen, OL4-hankkeen suunnittelu- ja kilpailutusvaiheeseen ja Teollisuuden Voiman yhtiökokous päätti suunnittelu- ja kilpailutusvaiheen käynnistämisestä. OL4-projektin kilpailutus- ja suunnitteluvaiheen rahoittamiseen Pohjolan Voima nosti osakaslainaa vuosina 2011-2013 35,1 miljoonaa euroa. Teollisuuden Voiman yhtiökokous päätti 24.6.2015, ettei yhtiö hae rakentamislupaa OL4-voimalaitosyksikölle vuonna 2010 annetun periaatepäätöksen voimassaoloaikana. OL4-hanke päätettiin ja hankkeeseen liittynyt oman pääoman ehtoinen laina maksettiin takaisin hankkeeseen osallistuneille Pohjolan Voiman osakkaille.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahastoon on kirjattu vanhan osakeyhtiölain (29.9.1978/734) aikainen osakkeiden kirjanpidollisen vasta-arvon ja saadun arvon välinen erotus. Ylikurssirahasto on osakeyhtiölaissa tarkoitettua sidottua omaa pääomaa. Ylikurssirahastoa voidaan alentaa tappioiden kattamiseksi tai sitä voidaan tietyin edellytyksin palauttaa omistajille.

Arvonmuutosrahasto

Arvonmuutosrahastoon kirjataan rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käyvän arvon muutokset sekä myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutoksista syntyneet voitot ja tappiot. Johdannaisten käyvän arvon muutokset siirretään tulokseen, kun niiden suojaamat rahavirrat ovat realisoituneet. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset siirretään tulokseen, kun sijoituksesta luovutaan tai kun sen arvo on alentunut.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitä osakepääomaan.

Oman pääoman ehtoiset lainat

Oman pääoman ehtoiset lainat merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon sisällyttäen transaktiomenot. Oman pääoman ehtoisilla lainoilla ei ole eräpäivää, mutta lainanottaja voi maksaa lainan takaisin valintansa mukaan yhdessä tai useammassa erässä. Lainanottajan hallituksella on oikeus päättää, että lainoille ei joltakin kuluvalta koronmaksukaudelta makseta korkoa. Maksamatta jäänyt korko ei kumuloidu seuraaville koronmääräytymisjaksoille. Oman pääoman ehtoiset lainat ovat vakuudettomia ja muita velkasitoumuksia heikommassa asemassa. Oman pääoman ehtoisten lainojen velkakirjanhaltijoilla ei ole osakkeen omistajille kuuluvia oikeuksia, eikä laina laimenna osakkeenomistajien omistuksia.

25 VARAUKSET

1 000 €	Ympäristö- kuluvaraus	
1.1.2015	5 725	
Lisäykset	370	
Vähennykset	-1 233	
Muutos kirjanpidollisissa arvioissa	27	
Diskonttauksen vaikutus	-63	
31.12.2015	4 826	

1 000 €	2015	2014
Pitkäaikaiset varaukset	4 826	5 725
Yhteensä	4 826	5 725

Ympäristökuluvaraus

Ympäristökuluvaraus sisältää voimalaitosten läjitysalueiden maisemointiin liittyviä veloitteita. Voimalaitosten läjitysalueiden maisemointikustannusten nykyarvo on aktivoitu muiden aineellisten hyödykkeiden alkuperäiseen hankintamenuun ja esitetty varauksena. Ympäristökuluvarauksen määrä 31.12.2015 oli 4,8 miljoonaa euroa, ja sen odotetaan tulevan kokonaisuudessaan käytetyksi vuoteen 2030 mennessä.

Muutokset kirjanpidollisissa arvioissa liittyvät kaatopaikkojen käytöstä poistamisveloitteisiin. Kolmen kaatopaikan poistamisveloitteiden kustannusarvioita ja yhden kaatopaikan pitoaikaa on tarkennettu.

Nykyarvon määrittämisessä käytetty diskonttaustekijä on 0,65%.

26 LASKENNALLINEN VEROVELKA

1 000 €	2015	2014
Kertyneet poistoerot 1.1.	852	842
Kirjattu tulosvaikutteisesti	1	10
Kertyneet poistoerot 31.12.	853	852

27 RAHOITUSVELAT

1 000 €	2015	2014
Pitkäaikaiset velat:		
Lainat yhteisyrityksiltä	573 110	558 201
Lainat rahoituslaitoksilta	291 140	212 970
Eläkelainat	5 424	8 135
Vakuudelliset rahoitusvelat	183 764	226 981
Yhteensä	1 053 437	1 006 288
Lyhytaikaiset velat:		
Lainat rahoituslaitoksilta	47 703	103 745
Eläkelainat	2 712	2 712
Muut korolliset velat	116 843	135 265
Vakuudelliset rahoitusvelat	46 378	46 808
Yhteensä	213 636	288 529
Yhteensä	1 267 073	1 294 816

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 30.

Teollisuuden Voima Oyj on ydinjätehuoltovelvollinen. Ydinjätehuoltovelvollisella on oikeus lainata 75% Valtion ydinjätehuoltorahaston rahasto-osuudestaan. Teollisuuden Voima Oyj on lainannut rahastolta lainaamansa varat edelleen osakkailleen. Pohjolan Voiman osuus on 573,1 (558,2) miljoonaa euroa.

Konsernin vakuudelliset rahoitusvelat koostuvat voimalaitosinvestointien rahoitusleasingsopimuksista. Pohjolan Voima konsernissa on 7 kappaletta keskimäärin 10 vuoden pituista voimalaitoskone-rahoitusleasingsopimusta (vuoden 2014 lopussa 12 sopimusta). Sopimukset erääntyvät vuosina 2016 - 2020. Konsernissa myynti- ja takaisinvuokrausjärjestelyn myynti- ja vuokrasopimukset käsitellään yhtenä kokonaisuutena: Myynti ei siirrä omistamiselle ominaisia riskejä ja etuja ostajalle, jolloin taseesta poiskirjaamisen kriteerit eivät myyjällä, vuokralle ottajalla täyty. Järjestely ei siirrä käyttöoikeutta rahoitusyhtiölle järjestelyn kohteena oleviin omaisuuseriin.

MUUT PITKÄAIKAISET VELAT

1 000 €	2015	2014
Muut pitkäaikaiset velat		
Muut pitkäaikaiset velat	905	2
Johdannaisvelat		
Koronvaihtosopimukset	2 454	6 565
Yhteensä	3 359	6 567

Johdannaisten käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 29.

KOROLLISET NETTOVELAT

1 000 €	2015	2014
Korolliset velat yhteensä	1 267 073	1 294 816
Korolliset rahoitusvarat		
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	288 825	263 702
Rahoitusleasingsaamiset	23 776	25 379
	312 601	289 081
Lyhytaikaiset		
Pantatut rahavarat	446	1 453
Korolliset saamiset	56	532
Rahoitusleasingsaamiset	1 748	1 767
Rahavarat	79 550	85 643
	81 800	89 395
Korolliset rahoitusvarat yhteensä	394 401	378 476
Korolliset nettovelat	872 672	916 341

28 OSTOVELAT JA MUUT LYHYTAIKAiset VELAT

1 000 €	2015	2014
Ostovelat	13 474	14 268
Velat osakkuus- ja yhteisyrityksille	15 613	18 437
Siirtovelat	17 409	23 167
Muut lyhytaikaiset velat	12 490	21 972
Luovutettavat päästöoikeudet, Energiamarkkinavirasto	3 496	6 410
Johdannaissopimukset	383	518
Yhteensä	62 864	84 772

Päästöoikeudet kirjataan hankintahintaisina ja ne esitetään taseessa omana eränään. Palautettavia päästöoikeuksia koskeva velvoite kirjataan hallussa olevien päästöoikeuksien kirjanpitoarvolla lyhytaikaisiin velkoihin. Päästöoikeudet ja niihin liittyvät veloitteet kirjataan pois taseesta, kun ne toimitetaan veloitteiden kattamiseksi tai myydään.

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1 000 €	2015	2014
Henkilöstökulujaksotukset	3 403	4 106
Jaksotetut polttoaineostot	7 045	10 331
Jaksotetut energiaostot	901	968
Muut	6 059	7 763
Yhteensä	17 409	23 167

29 JOHDANNAISSOPIMUKSET

Johdannaisten käyvät arvot

	2015	2015	Yhteensä
1 000 €	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	
Koronvaihtosopimukset	1 355	-4 192	-2 837
Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimukset	0	0	0
Yhteensä	1 355	-4 192	-2 837

	2014	2014	Yhteensä
1 000 €	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	
Koronvaihtosopimukset	0	-7 083	-7 083
Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimukset	260	-14	246
Yhteensä	260	-7 097	-6 837

Johdannaissopimusten nimellisarvot

1 000 €	2015	2014
Koronvaihtosopimukset	372 000	468 200
Valuuttatermiini- ja valuutanvaihtosopimukset	0	6 919

30 RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT LUOKITTAIN SEKÄ KIRJANPITOARVOT IAS 39 MUKAISIIN RYHMIIN JAOTELTUNA

1 000 €	2015	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat	Laina- ja muut saamiset	Myytäväissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä luokittain	Käypä arvo yhteensä luokittain	Liitetieto
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
				586		586	586	19
			288 825			288 825	288 825	20
						23 776	23 776	20
			30 020			30 020	30 020	20
		0	318 845	586	0	343 207	343 207	
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
			79 550			79 550	79 550	21
			502			502	56	20
			49 305			49 305	49 305	20
			89 608			89 608	89 608	20
			22 864			22 864	22 864	20
						1 748	1 748	20
		0				0	0	20
		0	241 829	0	0	243 577	243 131	
Yhteensä arvostusryhmittäin		0	560 674	586	0	586 784	586 338	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
					573 110	573 110	573 110	27
					296 563	296 563	296 563	27
					183 764	183 764	183 764	27
					905	905	905	27
		2 454				2 454	2 454	27
		2 454	0	0	1 054 342	1 056 796	1 056 796	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
					167 258	167 258	167 258	27
					13 474	13 474	13 474	28
					31 598	31 598	31 598	28
					17 409	17 409	17 409	28
					46 378	46 378	46 378	27
		383				383	383	28
		383	0	0	276 117	276 500	276 500	
Yhteensä arvostusryhmittäin		2 837	0	0	1 330 460	1 333 297	1 333 297	

Konsernin nettoutettavissa olevat rahoitusvarat ja -velat olivat 31.12.2015 johdannaissopimuksia, joita ei ole netotettu konsernitilinpäätöksessä.

Näiden rahoitusjohdannaisten nettomäärä oli -2,8 (-7,1) miljoonaa euroa.

	Taseessa esitettävä bruttomäärä	Erät, joita ei ole vähennetty toisistaan	Nettomäärä					
Johdannaissopimukset 2015	2 837	0	2 837					
Johdannaissopimukset 2014	7 328	-246	7 082					
1 000 €	2014	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitus- varat ja -velat	Laina- ja muut saamiset	Myytavissä olevat rahoitusvarat	Jaksotettuun hankintameno- arvostettavat rahoitusvelat	Kirjanpitoarvo yhteensä luokittain	Käypä arvo yhteensä luokittain	Liitetieto
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Myytavissä olevat sijoitukset				647		647	647	19
Lainasaamiset		263 702				263 702	263 702	20
Rahoitusleasingsaamiset						25 379	25 379	20
Muut saamiset		23 032				23 032	23 032	20
	0	286 734		647	0	312 760	312 760	
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Rahavarat		85 643				85 643	85 643	21
Lainasaamiset		1 985				1 985	532	20
Osakeantisaaminen		109 537				109 537	109 537	20
Myyntisaamiset ja muut saamiset		59 965				59 965	59 965	20
Siirtosaamiset		22 471				22 471	22 471	20
Rahoitusleasingsaamiset						1 767	1 767	20
Johdannaissopimukset	246					246	246	20
	246	279 601		0	0	281 613	280 160	
Yhteensä arvostusryhmittäin	246	566 335		647	0	594 373	592 920	
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Lainat yhteisyrityksiltä					558 201	558 201	558 201	27
Lainat					221 106	221 106	221 106	27
Vakuudelliset rahoitusvelat					226 981	226 981	226 981	27
Muut pitkäaikaiset velat					2	2	2	27
Johdannaissopimukset	6 565					6 565	6 565	27
	6 565	0		0	1 006 290	1 012 854	1 012 854	
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Lainat ja yritystodistukset					241 721	241 721	241 721	27
Ostovelat					14 268	14 268	14 268	28
Muut lyhytaikaiset velat					46 819	46 819	46 819	28
Siirtovelat					23 167	23 167	23 167	28
Vakuudelliset rahoitusvelat					46 808	46 808	46 808	27
Johdannaissopimukset	518					518	518	28
	518	0		0	372 783	373 301	373 301	
Yhteensä arvostusryhmittäin	7 083	0		0	1 379 072	1 386 155	1 386 155	

Käyvän arvon arvioiminen

Vaihtuvakorkoisten lainasaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää ja on myös kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Lyhytaikaisten myynti- ja muiden saamisten käypä arvo vastaa niiden kirjanpitoarvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamisten maturiteetti huomioiden.

Myytavissä oleviin sijoituksiin sisältyvät sijoitukset noteeraamattomiin osakkeisiin, joiden arvot esitetään hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla. Toistaiseksi konsernilla ei ole aikomusta luopua näistä osakkeista.

Pitkäaikaisten velkojen kirjanpitoarvo ja lyhytaikaisten korollisten velkojen kirjanpitoarvo on laskettu käyttämällä efektiivisen koron menetelmää. Vaihtuvakorkoisten lainojen kirjanpitoarvo on kohtuullinen arvio niiden käyvästä arvosta. Lyhytaikaisten korottomien velkojen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen velkojen maturiteetti huomioiden. Kiinteäkorkoisten lainojen käypä arvo on määritelty diskontatun kassavirran menetelmällä diskonttaamalla tilinpäätöspäivän markkinakoroilla, jotka olivat -0,2 - 1,0 % (0,0 - 0,8 %).

Johdannaissopimukset on alun perin merkitty taseeseen käypiin arvoihin ja myöhemmin arvostettu käypiin arvoihin tilinpäätöshetkellä. Käyvät arvot kuvastavat niitä hintoja, jotka PVO joutuisi maksamaan tai se saisi, jos se purkaisi johdannaissopimuksen. Koronvaihtosopimusten käyvät arvot on määritelty tulevien rahavirtojen nykyarvoon perustuvalla menetelmällä, jonka tukena ovat tilinpäätöspäivän markkinakorot, jotka olivat -0,2 - 1,0 % (0,0 - 0,8 %). Valuuttatermiinien käyvät arvot määritetään käyttämällä tilinpäätöspäivän termiinikorkoja vastaavan pituisille sopimuksille. Johdannaissopimuksiin ei sovelleta IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa, joten niiden käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

IFRS 7 standardin mukaan käypään arvoon arvostettavat instrumentit on jaettava liitetietojen esittämistä varten kolmelle eri tasolle riippuen siitä, kuinka paljon käyvät arvot perustuvat havaittavissa olevaan markkinainformaatioon. Tasolle 1 kuuluvien instrumenttien käypä arvo perustuu täysin samanlaisten instrumenttien noteerattuihin (oikaisemattomiin) hintoihin toimivilla markkinoilla; tasolle 2 kuuluvien instrumenttien käypä arvo on johdettu joko suoraan tai epäsuorasti noteeratuista hinnoista ja tasolle 3 kuuluvien instrumenttien käypien arvojen määrittämisessä on käytetty syöttötietoja, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon. Käypään arvoon kirjataan taseeseen vain johdannaiset ja ne kuuluvat kaikki käyvän arvon hierarkian tasoon 2.

31 EHDOLLISET VELAT JA VARAT SEKÄ HANKINTASITOUUMUKSET

1 000 €	2015	2014
Omien velkojen vakuudeksi		
Pantatut talletukset	397	424
Muut vastuut	586 538	574 760
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta		
Takaukset	40	43
Ydinenergiain mukainen takaus	78 164	86 735
Muiden puolesta		
Takaukset	0	0
Yhteensä	665 139	661 962

Pantatut talletukset ovat pääosin sähkökauppaan ja päästöoikeuskauppaan liittyviä tilivakuuksia.

Muut vastuut koostuvat pääosin emoyhtiön lainatakauksista. Valtion ydinjätehuoltorahastolle on vuonna 2015 annettu lainan vakuudeksi 573,1 (2014: 558,3) miljoonan euron pankkitakaus. TyEL-lainaan liittyen on annettu 8,1 (2014: 10,8) miljoonan euron pankkitakaus. Fingrid Oyj:lle on annettu 3,8 (2014: 3,8) miljoonan euron takaus liittyen tasesähköpalvelusopimukseen.

Ydinenergiain mukainen takaus

Suomen ydinenergiain mukaan Pohjolan Voima Oy:n 58,47 % omistamalla yhteisyrityksellä, Teollisuuden Voima Oyj:llä, on velvoite rahoittaa Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus.

Ydinenergiain mukaisesti määräytyvä valvontaviranomainen (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM) päättää vastuunmäärän. Ydinjätehuoltovastuuseen liittyvät Teollisuuden Voima Oyj:n osakkaiden antamat omavelkaiset takaukset kattavat ydinjätehuoltovastuun kattamattoman osuuden ja vastuun ydinjätehuollon mahdollisista ennalta arvaamattomista menoista ydinenergiain mukaisesti. Pohjolan Voiman antama omavelkainen takaus on 78,2 (2014: 86,7) miljoonaa euroa.

INVESTOINTISITOUMUKSET

Yhteisyritykset

Pohjolan Voima Oy on sitoutunut Teollisuuden Voiman OL3-ydinvoimalaitosyksikön investointiin 432,0 miljoonan euron sijoituksella vuosina 2004 - 2015 ja 108,0 miljoonan euron osakaslainalla, ja enintään 361,4 miljoonan euron lisäosakaslainalla. 31.12.2015 mennessä Pohjolan Voima Oy on suorittanut sitoumuksistaan 720,6 (2014: 660,4) miljoonaa euroa. Sijoitukset perustuvat OL3:n rahoitussuunnitelmaan, jonka mukaan investoinnin edellyttämää omaa pääomaa kerrytetään projektin etenemisen mukaisesti.

Pohjolan Voiman yhtiökokous päätti joulukuussa 2011, että Pohjolan Voima osallistuu uuden ydinvoimalaitoksen, OL4-hankkeen suunnittelu- ja kilpailutusvaiheeseen ja Teollisuuden Voiman yhtiökokous päätti suunnittelu- ja kilpailutusvaiheen käynnistämisestä. Suunnittelu- ja kilpailutusvaiheen kustannus oli enintään 300 miljoonaa euroa, josta Pohjolan Voiman osuus oli noin 176 miljoonaa euroa. OL4-projektin kilpailutus- ja suunnitteluvaiheen rahoittamiseen Pohjolan Voima nosti osakaslainaa 35,1 (2014: 35,1) miljoonaa euroa. Teollisuuden Voiman yhtiökokous päätti 24.6.2015, ettei yhtiö hae rakentamislupaa OL4-voimalaitosyksikölle vuonna 2010 annetun periaatepäätöksen voimassaoloaikana. OL4-hanke päätettiin ja hankkeeseen liittynyt oman pääoman ehtoinen laina maksettiin takaisin hankkeeseen osallistuneille Pohjolan Voiman osakkaille. Nostamattomat osakaslainasitoumukset (2014: 128,9 miljoonaa euroa) raukesivat hankkeen päättyessä. Osakaslainoilla oli Pohjolan Voima Oy:n kaikkia muita velkasitoumuksia huonompi etuoikeus.

OIKEUDENKÄYNNIT JA VIRANOMAISMENETTELYT

Tytäryhtiöt

Valtion ja PVO-Vesivoiman välinen sopimus valtion vesivoiman käyttöoikeudesta liojen neljään vesivoimalaitokseen päättyi vuoden 2005 lopussa. Ympäristövirasto myönsi vuonna 2008 PVO-Vesivoimalle pysyvän käyttöoikeuden ja määräsi korvaukseksi 2,25 miljoonaa euroa. Metsähallitus valitti päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen, jonka päätös vuonna 2010 piti Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston päätöksen voimassa. Metsähallitus valitti korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka antoi päätöksensä elokuussa 2013. Päätöksen mukaan PVO-Vesivoiman oli maksettava valtion omistaman vesivoiman pysyvästä käyttöoikeudesta Metsähallitukselle 11,5 miljoonaa euroa. Korvaus pysyvästä käyttöoikeudesta kirjattiin aineettomiin hyödykkeisiin tilikaudella 2013.

Metsähallitus vaati KHO:n määräämän summan lisäksi maksettavaksi lisäkorvausta vuokra-ajalta 2006-2013. PVO-Vesivoima kiisti vaatimuksen ja vei vuonna 2014 riidan ratkaistavaksi välimiesoikeuteen. Välimiesoikeus antoi päätöksen asiassa 5.5.2015 ja velvoitti PVO-Vesivoiman maksamaan lisävuokraa yhteensä noin 2,6 miljoonaa euroa. Lisäksi PVO-Vesivoima tuomittiin maksamaan Metsähallitukselle korkeimman hallinto-oikeuden tuomitsemasta määrästä vähentämänsä maksetut vuokrat 0,9 miljoonaa euroa. Maksetut korvaukset aktivoitiin aineettomiin hyödykkeisiin, joita ei poisteta.

Yhteisyritykset

Teollisuuden Voima jätti vuonna 2012 kanteen ja vastineen Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä koskien OL3:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita kustannuksia. TVO:n heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,6 miljardia euroa 2018 joulukuuhun asti, joka on OL3-laitostoimittajan syyskuussa 2014 toimittaman aikataulun mukaan OL3:n säännöllisen sähköntuotannon ajankohta.

Välimiesmenettely alkoi joulukuussa 2008 OL3-laitostoimittajan aloitteesta. Laitostoimittajan heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 3,4 miljardia euroa. Vaatimus kattaa rakentamisajan tapahtumat vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti. Summa sisältää muun muassa viivästyskorkoja (laskettu heinäkuuhun 2015 asti) ja TVO:n laitostoimittajansopimuksen mukaisesti viivästämistä maksueriä yhteensä noin 1,4 miljardia euroa sekä laitostoimittajan väittämää saamatta jäänyttä voittoa noin 140 miljoonaa euroa. TVO on todennut laitostoimittajan aiemmin toimittaman kanteen perusteettomaksi, tutki päivitetyn kanteen ja vastasi siihen asianmukaisesti.

Laitostoimittaja päivitti helmikuussa 2016 vaatimuksensa OL3:n valmistumisen viivästymistä koskevassa välimiesmenettelyssä. Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus on nyt kokonaisuudessaan noin 3,52 miljardia euroa. Tilikauden jälkeen tapahtuneista muutoksista välimiesmenettelyssä kerrotaan kohdassa Tilikauden jälkeiset tapahtumat.

Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia ja siinä vaaditut määrät voivat vielä päivittyä. Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitostoimittajansopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Välimiesmenettelyssä esitettyjen vaatimusten perusteella ei ole kirjattu saatavia eikä varauksia.

32 MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Konserni on vuokrannut Helsingin, Harjavalan, Nokian ja Oulun toimistotilat sekä yksittäisiä työhuoneita muualta. Vuokrasopimus päättyy Helsingissä 2022. Muut vuokrasopimukset ovat voimassa toistaiseksi. Sopimuksiin sisältyy mahdollisuus jatkaa vuokra-aikaa alkuperäisen päättymispäivän jälkeen.

1 000 €	2015	2014
Yhden vuoden kuluessa	655	1 247
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	3 206	0
Yhteensä	3 861	1 247

33 PÄÄSTÖOIKEUDET

Hiilidioksidipäästöoikeudet

Pääsääntöisesti konsernilla on 31.12. hallussaan vähintään vuotuisia CO₂ -päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia. Jos toteutuneet päästöt ylittävät yhtiön hallussa olevat päästöoikeudet, yhtiö on tehnyt ylimeneviä tonneja vastaavan kulkurajauksen tilinpäätöshetken markkinahinnalla. Lopetetuksi toiminnoksi luokitellun PVO-Lämpövoima Oy:n päästöoikeustiedot eivät sisälly alla oleviin lukuihin.

	2015	1 000 €
	t CO ₂	
Vastikkeetta saadut päästöoikeudet	279 284	
Tuotantolaitosten yhteenlasketut vuotuiset päästömäärät	698 602	
Hallinnassa olevat päästöoikeudet	2 331 257	
Ulkopuoliset päästöoikeusmyynnit **	0	0
Ulkopuoliset päästöoikeusostot ***	194 704	1 574
	2014	1 000 €
	t CO ₂	
Vastikkeetta saadut päästöoikeudet*	1 388 174	
Tuotantolaitosten yhteenlasketut vuotuiset päästömäärät	742 345	
Hallinnassa olevat päästöoikeudet	2 777 089	
Ulkopuoliset päästöoikeusmyynnit **	141 633	871
Ulkopuoliset päästöoikeusostot ***	424 351	1 308

* Vuodelta 2013 jaettavia maksuttomia päästöoikeuksia ei viranomaisen ollut kirjannut konserniyhtiöiden päästöoikeustilille 31.12.2013 mennessä vaan ne saatiin 2014.

** Päästöoikeusmyynnit sisältyvät liikevaihtoon.

*** Päästöoikeusostot sisältyvät kohtaan "Materiaalit ja palvelut" ja tilinpäätöshetkellä hallussa olevat ostetut oikeudet taseen aineettomiin oikeuksiin.

34 LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyritys, tytär-, osakkuus- ja yhteisyritykset sekä suurin omistaja UPM-Kymmene Oyj. Lähipiiriin luetaan myös hallituksen ja johtoryhmän jäsenet mukaan lukien toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen.

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet ovat seuraavat:

Yritys	Tuotantomuoto	Kotimaa	Omistusosuus (%)	Osuus äänivallasta (%)
Hämeenkyrön Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	84,000	84,000
Kaukaan Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	54,000	54,000
Kokkolan Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Kymin Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	76,000	76,000
Laanilan Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Mussalon Voima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Porin Prosessivoima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
Powest Oy	Palveluyhtiö	Suomi	80,519	98,805
PVO-Alueverkot Oy	Verkkoyhtiö	Suomi	80,519	80,519
PVO-Lämpövoima Oy	Lämpövoima	Suomi	100,000	100,000
PVO Power Management Oy	Palveluyhtiö	Suomi	100,000	100,000
PVO Power Services Oy	Palveluyhtiö	Suomi	100,000	100,000
PVO-Vesivoima Oy	Vesivoima	Suomi	100,000	100,000
Rauman Biovoima Oy	Lämpövoima	Suomi	71,949	71,949
Rouhialan Voimansiirto Oy	Palveluyhtiö	Suomi	100,000	100,000

Luettelo osakkuus- ja yhteisyrityksistä

Yritys	Kotipaikka
Osakkuusyritykset	
Oy Alhomens Kraft Ab	Pietarsaari
Länsi-Suomen Voima Oy	Harjavalta
Tahkoluodon Polttoöljy Oy	Pori
Torniolaakson Voima Oy	Ylitornio
Yhteisyritykset	
Teollisuuden Voima Oyj	Helsinki
Vaskiluodon Voima Oy	Vaasa
Voimalohi Oy	Kemi

Lähipiiriin kanssa toteutuivat seuraavat liiketapahtumat, 1 000 €

Lähipiiriin kanssa toteutuneet liiketapahtumat ovat Pohjola Voiman normaaliin liiketoimintaan kuuluvia tapahtumia.

2015	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuus- ja yhteisyritykset	5 940	237 908	335 887	588 723
UPM-Kymmene Oyj	226 171	66 529	7 777	7 445

2014	Myynnit	Ostot	Saamiset	Velat
Osakkuus- ja yhteisyritykset	3 961	252 336	300 048	576 638
UPM-Kymmene Oyj	246 401	85 806	16 974	14 172

UPM-Kymmene Oyj omistaa 42,83 % (vuonna 2014 43,48 %) Pohjolan Voima Oy:n osakekannasta.

Hallitus ja johtoryhmä

Pohjolan Voiman ylin johto kostuu hallituksen jäsenistä ja operatiivisesta johtoryhmästä mukaan lukien toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen. Konserni ei ole lainannut varoja ylimmälle johdolle, eikä sillä ole liiketoimia johdon kanssa.

1 000 €	2015	2014
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	2 073	2 097
Yhteensä	2 073	2 097

35 OSAKEOMISTUKSEN JAKAUMA JA TIEDOT OSAKKEEN OMISTAJISTA

	2015 %	2014 %
Osakkeenomistaja	osakemäärästä	osakemäärästä
EPV Energia Oy	6,42%	7,06%
Etelä-Suomen Voima Oy	1,86%	2,78%
Helen Oy/Helsingin kaupunki	0,85%	0,81%
Kemira Oyj (ml. Eläkesäätiö)	4,35%	4,12%
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	3,88%	3,89%
Kokkolan Energia Oy/Kokkolan kaupunki	2,33%	2,37%
Kymppivoima Oy	9,33%	9,12%
Metsä Group (Metsäliitto, Metsä Fibre, Metsä Board Oyj)	3,01%	2,92%
Myllykoski Oyj *)	0,87%	0,84%
Oulun Energia Oy/Oulun kaupunki	1,74%	1,68%
Outokumpu Oyj	0,08%	0,08%
Oy Perhonjoki Ab	2,30%	2,40%
Porin kaupunki	1,76%	1,77%
Rautaruukki Oyj	0,06%	0,05%
Stora Enso Oyj	15,17%	14,77%
UPM-Kymmene Oyj	42,83%	43,48%
Vantaan Energia Oy	0,31%	0,30%
Yara Suomi Oy (ml. Eläkesäätiö)	1,55%	1,57%
Pohjolan Voima Oy**	1,30%	0,00%
Yhteensä	100,00%	100,00%

*) Myllykoski Oyj kuuluu UPM-Kymmene konserniin.

***) H-sarjan osakkeet hankittu osakkailta 22.12.2015 ja osakkeiden mitätöinti oli käynnissä 31.12.2015. Mitätöinti rekisteröitiin 5.1.2016.

	%	%
Osakkaat toimialoittain	osakemäärästä	osakemäärästä
Metsäteollisuus	61,88%	62,01%
Energiayhtiöt	20,22%	21,66%
Kaupungit	6,68%	6,63%
Kemianteollisuus	5,90%	5,69%
Metalliteollisuus	0,14%	0,13%
Muut	5,18%	3,89%
Yhteensä	100,00%	100,00%

36 TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Pohjolan Voima Oy:ssä aloitettiin yhteistoimintaneuvottelut 20.1.2015. Neuvotteluissa suunnitellaan toiminnan sopeuttamista tavoitteena toiminnan tehostaminen ja kustannussäästöt. Alustavan arvion mukaan henkilöstön vähennystarve on enintään 15 henkilöä.

Pohjolan Voima Oy:n H-sarjan osakkeiden mitätöinti rekisteröitiin kaupparekisteriin 5.1.2016.

Laitostoimittaja päivitti helmikuussa 2016 vaatimuksensa Teollisuuden Voiman OL3-hankkeen valmistumisen viivästymistä koskevassa Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä. Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus on nyt kokonaisuudessaan noin 3,52 miljardia euroa. Summa perustuu laitostoimittajan päivittämään analyysiin tapahtumista syyskuuhun 2014, ja joidenkin vaateiden osalta joulukuun 2014 loppuun asti. Summa sisältää viivästyskorkoja (laskettu kesäkuun 2016 loppuun asti) ja Teollisuuden Voiman laitostoimitussopimuksen mukaisesti viivästämiä maksueriä yhteensä noin 1,45 miljardia euroa sekä laitostoimittajan väittämää saamatta jäänyttä voittoa noin 135 miljoonaa euroa. Teollisuuden Voima on todennut laitostoimittajan aiemmin toimittaman kanteen perusteettomaksi ja tutkii päivitetyn kanteen.

Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)

Sisältö

Tuloslaskelma

Tase

Rahoituslaskelma

Tilinpäätöksen liitetiedot

Laadintaperiaatteet

1. Laadintaperiaatteet

Tuloslaskelman liitetiedot

2. Liikevaihto
3. Liiketoiminnan muut tuotot
4. Materiaalit ja palvelut
5. Henkilöstökulut ja henkilöstön keskimääräinen lukumäärä
6. Poistot ja arvonalentumiset
7. Liiketoiminnan muut kulut
8. Rahoitustuotot ja -kulut
9. Tuloverot

Taseen liitetiedot

10. Aineettomat hyödykkeet
11. Aineelliset hyödykkeet
12. Sijoitukset
13. Pitkäaikaiset saamiset
14. Lyhytaikaiset saamiset
15. Rahoitusarvopaperit
16. Oma pääoma
17. Pitkäaikainen vieras pääoma
18. Lyhytaikainen vieras pääoma
19. Vakuudet ja vastuusitoumukset
20. Johdannaissopimukset

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS (FAS)

TULOSLASKELMA

1 000 €	Liitetieto	1.1. - 31.12.2015	1.1. - 31.12.2014
Liikevaihto	2	512 849	583 762
Liiketoiminnan muut tuotot	3	35 635	1 527
Materiaalit ja palvelut	4	-214 806	-287 096
Henkilöstökulut	5	-8 494	-9 753
Poistot ja arvonalentumiset	6	-1 386	-1 337
Liiketoiminnan muut kulut	7	-318 325	-284 279
Liiketulos		5 473	2 824
Rahoitustuotot ja -kulut	8	-14 648	-9 385
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		-9 175	-6 561
Tilinpäätössiirrot			
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		0	68
Tuloverot	9	-8	-4
Tilikauden tulos		-9 183	-6 497

TASE

1 000 €	Liitetieto	31.12.2015	31.12.2014
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	10	1 822	1 901
Aineelliset hyödykkeet	11	1 140	899
Sijoitukset	12		
Osuudet saman konsernin yrityksissä		480 736	568 463
Muut sijoitukset		1 035 372	1 010 757
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		1 519 070	1 582 020
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	13	30 113	22 053
Lyhytaikaiset saamiset	14	143 555	171 214
Rahoitusarvopaperit	15	26 122	34 438
Rahat ja pankkisaamiset		45 136	64 656
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		244 926	292 361
Vastaavaa yhteensä		1 763 996	1 874 381
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	16	64 108	64 912
Osakeanti		49 305	109 537
Ylikurssirahasto		285 214	333 308
Arvonkorotusrahasto		218 644	218 644
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		297 894	243 347
Edellisten tilikausien tulos		0	0
Tilikauden tulos		-9 183	-6 497
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		905 982	963 251
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero		0	0
PAKOLLISET VARAUKSET			
Muut pakolliset varaukset	17	100	0
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma	18	628 535	601 449
Lyhytaikainen vieras pääoma	19	229 379	309 681
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		857 914	911 130
Vastattavaa yhteensä		1 763 996	1 874 381

RAHOITUSLASKELMA

1 000 €		1.1. - 31.12.2015	1.1. - 31.12.2014
Liiketoiminta			
Liiketulos		5 473	2 824
Oikaisut liikelokseen	1)	1 284	1 250
Käyttöpääoman muutos	2)	-26 794	25 772
Maksetut korot		-10 537	-10 197
Saadut korot		4 871	5 295
Saadut osingot		1	3
Varausten muutos		100	-
Muut rahoituserät		-3 827	-3 459
Maksetut verot		-4	-3
Liiketoiminnan rahavirta		-29 433	21 485
Investoinnit			
Ostetut tytäryhtiöt		-2 702	-400
Luovutustulot muista sijoituksista		85	5
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin		-1 147	-505
Myydyt tytäryhtiöosakkeet		61 531	-
Pääoman palautukset		22 675	-
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot		121	208
Lainasaamisten lisäys (-) tai vähennys (+)		-24 793	-56 231
Investointien rahavirta		55 770	-56 923
Rahoitus			
Pitkäaikaisten lainojen nostot		64 909	29 803
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-37 821	-2 712
Lyhytaikaisten korollisten velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		-93 408	41 706
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston palautus		-	-17 624
Omien osakkeiden hankkiminen		-50 788	-
Maksullinen osakeanti		62 934	60 632
Rahoituksen rahavirta		-54 174	111 805
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 1.1.		99 095	22 728
Rahavarat 31.12.		71 258	99 095
1) Oikaisut liikelokseen			
Poistot ja arvonalentumiset		1 386	1 337
Pysyvien vastaavien myyntitappiot (+) tai myyntivoitot (-)		-103	-86
		1 284	1 250
2) Käyttöpääoman muutos			
Korottomien saamisten lisäys (-) tai vähennys (+)		-40 934	14 705
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		14 140	11 066
		-26 794	25 772

Tilinpäätöksen liitetiedot

1 Laadintaperiaatteet

Pohjolan Voima Oy:n tilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain säännösten ja muiden Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Pohjolan Voima Oy (0210161-4, Helsinki) on Pohjolan Voima – konsernin emoyhtiö.

Liikevaihto

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään välilliset verot ja myönnetty alennukset. Myyntitulot kirjataan tuotoiksi luovutushetkellä.

Muut tuotot

Muina tuottoina kirjataan omaisuuden myyntivoitot ja muut kuin energialiiketoimintaan liittyvät tuotot kuten vuokrat.

Tutkimus- ja kehityskulut

Tutkimus- ja kehityskulut on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymisvuotena.

Eläkekulut

Lakisääteiset eläkeluotot katetaan pakollisella eläkevakuutuksella.

Ulkomaanrahan määräiset erät ja johdannaissopimukset

Ulkomaanrahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumahetken kurssiin. Tilinpäätöshetkellä taseessa olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan Suomen rahan määräiseksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskurssiin. Velkojen ja saamisten muuntamisesta syntyneet kurssivoitot ja -tappiot kirjataan kurssieroksi tuloslaskelmaan.

Pohjolan Voima Oy solmii johdannaissopimuksia pääasiassa korkotason hallitsemiseksi. Johdannaissopimuksia ei ole kirjattu taseeseen. Korkorisikin hallintaan käytettyjen johdannaisten korkotuotot tai -kulut jaksotetaan sopimusajalle, ja niillä oikaistaan suojattavien lainojen korkokuluja. Pohjolan Voima Oy solmii valuuttajohdannaissopimuksia tytäryhtiöidensä polttoainehankintoihin liittyen. Valuutta- ja korkojohdannaissopimusten nimellisarvot ja käyvät arvot esitetään liitetiedoissa.

Tuloverot ja laskennalliset verot

Tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot sisältävät sekä verot tilikaudelta että mahdolliset korjaukset edellisten tilikausien veroihin. Pohjola Voima Oy toimii omakustannusperiaatteella, joten yhtiö ei tule maksamaan veroa energialiiketoiminnasta. Yhtiö ei ole kirjannut vahvistetuista tappioista ja tilikaudella vahvistettavasta tappiosta laskennallista verosaamista taseeseen.

Pysyvien vastaavien arvostaminen

Taseeseen merkittyjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista on vähennetty suunnitelman mukaiset poistot. Hankintameno on luettu hankinnasta aiheutuneet muuttuvat menot. Saadut avustukset on kirjattu hankintameno vähennykseksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudellisen pitoajan perusteella. Poistot on tehty hyödykkeen käyttöönotto-ajasta alkaen.

Suunnitelman mukaisiksi pitoajoiksi on määritetty:

Pitkävaikutteiset menot	3-10 vuotta
Koneet ja kalusto	3-20 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	8-30 vuotta

Rahoitusarvopaperit

Rahoitusarvopaperit koostuvat likvideistä lyhyen koron sijoitusrahasto-osuuksista ja rahoituslaitosten sijoitustodistuksista. Rahoitusarvopaperit arvostetaan taseessa alkuperäiseen hankintamenoonsa. Ne sisältyvät rahoituslaskelmassa likvideihin rahavaroihin.

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

2 LIIKEVAIHTO

1 000 €	2015	2014
Tuotetun sähkön myynti	358 618	398 114
Tuotetun lämmön myynti	147 574	177 604
Muu myynti	6 657	8 044
Yhteensä	512 849	583 762

3 LIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

1 000 €	2015	2014
Käyttöomaisuuden sekä tytär- ja yhteisyritysosakkeiden myyntivoitot	106	86
Vuokratuotot	809	1 432
Muut tuotot	34 720	9
Yhteensä	35 635	1 527

4 MATERIAALIT JA PALVELUT

1 000 €	2015	2014
Energiahankinta	214 806	287 096
Ostot tilikauden aikana	214 806	287 096

5 HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖN KESKIMÄÄRÄINEN LUKUMÄÄRÄ

1 000 €	2015	2014
Palkat ja palkkiot		
Hallituksen ja toimitusjohtajan palkat	947	978
Muut palkat	5 902	6 954
Yhteensä	6 849	7 932
Eläkekulut		
Eläkekulut	1 255	1 437
Muut henkilösivukulut	390	384
Yhteensä	1 645	1 821
Henkilöstökulut yhteensä	8 494	9 753
Henkilöstö keskimäärin tilikauden aikana		
Toimihenkilöt	82	95
Työntekijät	1	-
Yhteensä	83	95

6 POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1 000 €	2015	2014
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	21	10
Muut pitkävaikutteiset menot	659	604
Rakennukset ja rakennelmat	34	42
Koneet ja kalusto	225	234
Sijoitukset	447	447
Yhteensä	1 386	1 337

7 LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1 000 €	2015	2014
Energian ostot	275 718	274 351
Korjaus-, kunnossapito- ja huoltopalvelut	494	219
Vuokrat	1 428	2 172
Kiinteistöverot	46	82
Asiantuntijakulut	3 493	3 277
Muut	37 146	4 178
Yhteensä	318 325	284 279

TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

1 000 €	2015	2014
PricewaterhouseCoopers Oy:		
Tilintarkastuspalkkiot	109	98
Muut palvelut	3	74
Yhteensä	112	172

8 RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

1 000 €	2015	2014
Osinkotuotot		
Muilta	1	2
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista		
Omistusyhteisyrittäjiltä	2 572	2 461
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	2 115	2 563
Omistusyhteisyrittäjiltä	0	3
Muilta	379	350
Rahoitustuotot yhteensä	5 067	5 379
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	0	-58
Omistusyhteisyrittäjiltä	-4 577	-5 343
Muille	-8 916	-9 363
Arvonlaskennalliset pysyvien vastaavien sijoituksista	-6 222	0
Rahoituskulut yhteensä	-19 715	-14 764
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 648	-9 385
Erään muut korko- ja rahoitustuotot sisältyy kurssieroja netto	165	154

9 TULOVEROT

1 000 €	2015	2014
Tilikauden verot	8	4
Yhteensä	8	4

TASEEN LIITETIEDOT

10 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1000 €	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	95	4 841	4 936
Lisäykset	-	22	22
Vähennykset	-	-311	-311
Siirrot erien välillä	-	582	582
Hankintameno 31.12.	95	5 134	5 229
Kertyneet poistot 1.1.	-10	-3 025	-3 035
Väh. ja siirtojen kert.poistot	-	308	308
Tilikauden poistot	-21	-659	-680
Kertyneet poistot 31.12.	-31	-3 376	-3 407
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	64	1 758	1 822
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	85	1 816	1 901

11 AINEELLISET HYÖDYKKEET

1000 €	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	199	1 054	3 527	46	62	4 888
Lisäykset	-	-	73	-	1 048	1 121
Vähennykset	-	-	-1 089	-	-	-1 089
Siirrot erien välillä	-	-	373	-	-955	-582
Hankintameno 31.12.	199	1 054	2 884	46	155	4 338
Kertyneet poistot 1.1.	-	-843	-3 146	-	-	-3 989
Väh. ja siirtojen kert.poistot	-	-	1 050	-	-	1 050
Tilikauden poistot	-	-34	-225	-	-	-259
Kertyneet poistot 31.12.	-	-877	-2 321	-	-	-3 198
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	199	177	563	46	155	1 140
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	199	211	381	46	62	899

Tuotannon koneet ja laitteet 31.12.

0

12 SIIJOITUKSET

1000 €	Osuudet saman konsernin yrityksissä	Osuudet omistusyhteisyyksissä	Saamiset omistusyhteisyyksissä	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	568 463	746 550	263 566	641	1 579 220
Lisäykset	2 702	-	60 232	-	62 934
Vähennykset	-84 207	-447	-35 109	-61	-119 824
Hankintameno 31.12.	486 958	746 103	288 689	580	1 522 330
Kertyneet arvonalentumiset 1.1.	-	-	-	-	-
Arvonalentumiset	-6 222	-	-	-	-6 222
Kertyneet arvonalentumiset 31.12.	-6 222	-	-	-	-6 222
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	480 736	746 103	288 689	580	1 516 108
Kirjanpitoarvo 31.12.2014	568 463	746 550	263 566	641	1 579 220

Hankintamenoön sisältyvät arvonorotukset 31.12.

0

13 PITKÄAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2015	2014
Lainasaamiset	135	135
Pääomalainasaamiset	1	1
Muut pitkäaikaiset saamiset	29 977	21 917
Yhteensä	30 113	22 053
Saamiset saman kons. yrityksiltä		
Pääomalainasaamiset	1	1
Saamiset saman kons. yrityksiltä yhteensä	1	1
Saamiset omistusyhteisyryksiltä		
Lainasaamiset	135	135
Muut pitkäaikaiset saamiset	29 977	21 917
Saamiset omistusyhteisyryksiltä yhteensä	30 112	22 052

14 LYHYTAIKAISET SAAMISET

1 000 €	2015	2014
Myyntisaamiset	73 951	41 794
Lainasaamiset	0	330
Muut saamiset	899	732
Osakeantisaamiset	49 305	109 537
Siirtosaamiset	19 400	18 821
Yhteensä	143 555	171 214
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Myyntisaamiset	68	59
Siirtosaamiset	421	791
Saamiset saman kons. yrityksiltä yhteensä	489	850
Saamiset omistusyhteisyryksiltä		
Myyntisaamiset	119	10
Lainasaamiset	0	330
Siirtosaamiset	13 785	13 226
Saamiset omistusyhteisyryksiltä yhteensä	13 904	13 566
Lyhytaikaisiin siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
Jaksotetut rahoituskulut	706	543
Jaksotetut vuokrat	0	579
Jaksotetut henkilöstökulut	19	20
Jaksotetut korkotuotot	673	643
Jaksotetut päästöoikeusmyynnit	889	1 296
Jaksotetut valmiusluoton järjestelypalkkiot	1 171	620
ALV-jaksotusvaaminen ennakkomaksuista	3 135	2 848
Jaksotetut energian ostot	12 621	11 949
Muut	186	323
Yhteensä	19 400	18 821
Korolliset saamiset		
Pysyvät vastaavat	288 690	228 459
Vaihtuvat vastaavat	71 393	99 560
Yhteensä	360 083	328 019

15 RAHOITUSARVOPAPERIT

1 000 €	2015	2014
Lyhyen koron sijoitusrahasto-osuudet, sijoitustodistukset ja yritystodistukset		
Jälleenhankintahinta	26 170	34 456
Kirjanpitoarvo	26 122	34 438
Erotus	48	18

16 OMA PÄÄOMA

1 000 €	2015	2014
Osakepääoma 1.1.	64 912	63 091
Siirto osakeanneista	1 890	1 821
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-741	-
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	-1 953	-
Osakepääoma 31.12.	64 108	64 912
Osakeanti 1.1.	109 537	169 769
Siirto osakepääomaan	-1 890	-1 821
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	-61 044	-58 811
Osakeannit tilikauden aikana	2 702	400
Osakeanti 31.12.	49 305	109 537
Ylikurssirahasto 1.1.	333 308	333 308
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon	-41 843	-
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-6 251	-
Ylikurssirahasto 31.12.	285 214	333 308
Arvonkorotusrahasto 1.1.	218 644	218 644
Arvonkorotusrahasto 31.12.	218 644	218 644
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1	243 347	210 298
Siirto osakeanneista	61 044	58 811
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston palautus	-	-17 625
Siirto osakepääomasta	1 953	-
Siirto ylikurssirahastosta	41 843	-
Omien osakkeiden lunastus ja mitätöinti	-43 796	-
Siirto edellisten tilikausien voitto- ja tappiotilille	-6 497	-8 137
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12	297 894	243 347
Tulos edellisiltä tilikausilta 1.1.	-6 497	-8 137
Siirto sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta	6 497	8 137
Tulos edellisiltä tilikausilta 31.12.	0	0
Tilikauden tulos	-9 183	-6 497
Yhteensä	905 982	963 251
Laskelma voitonjakokelpoisista varoista 31.12.		
Edellisten tilikausien tulos	0	0
Tilikauden tulos	-9 183	-6 497
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	297 894	243 347
Yhteensä	288 711	236 850

Osakepääoma osakelajeittain, konsernin liitetieto 23.

17 PAKOLLISET VARAUKSET

1 000 €	2015	2014
Muut pakolliset varaukset	100	-

18 PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

1 000 €	2015	2014
Lainat rahoituslaitoksilta	50 000	0
Eläkelainat	5 424	8 135
Muut pitkäaikaiset velat	573 111	593 314
Yhteensä	628 535	601 449
Velat omistusyhteisyrityksille		
Muut pitkäaikaiset velat	573 111	558 201
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Muut pitkäaikaiset lainat	573 111	593 309
Yhteensä	573 111	593 309
Pitkäaikainen koroton ja korollinen vieras pääoma		
Koroton	0	35 112
Korollinen	628 535	566 337
Yhteensä	628 535	601 449

19 LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA

1 000 €	2015	2014
Muut korolliset velat	143 356	236 764
Saadut ennakot	0	18 170
Ostovelat	75 648	41 193
Muut lyhytaikaiset velat	0	306
Siirtovelat	10 375	13 248
Yhteensä	229 379	309 681
Saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	65 356	29 405
Siirtovelat	-142	812
Saman konsernin yrityksille yhteensä	65 214	30 217
Omistusyhteisy yrityksille		
Ostovelat	9 531	11 001
Siirtovelat	5 629	7 088
Omistusyhteisy yrityksille yhteensä	15 160	18 089
Lyhytaikaisiin siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Jaksotetut henkilöstökulut	1 914	2 338
Jaksotetut korkokulut	5 394	6 429
Jaksotetut energianmyyntihyvitykset	1 048	0
Jaksotetut enegiaostot	885	2 540
Jaksotetut päästöoikeusostot	1 013	1 294
Muut	121	647
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	10 375	13 248
Lyhytaikainen koroton ja korollinen vieras pääoma		
Koroton	86 023	72 917
Korollinen	143 356	236 764
Yhteensä	229 379	309 681

20 VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

1 000 €	2015	2014
Takaukset		
Lainatakaukset		
Omistusyhteisyritysten puolesta	22	23
Muut takaukset		
Omien sitoumusten puolesta	581 135	569 147
Konserniyhtiöiden puolesta	3 800	3 800
Takaukset yhteensä	584 957	572 970
Leasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	93	64
Myöhemmin maksettavat	151	40
Leasingvastuut yhteensä	244	104
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	649	1 259
Myöhemmin maksettavat	3 081	84
Vuokravastuut yhteensä	3 730	1 343
Muut vastuut		
Ydinenergiain mukainen takaus	78 164	86 735
Omien sitoumusten puolesta	271	329
Muut vastuut yhteensä	78 435	87 064

Suomen ydinenergiain mukaan Pohjolan Voima Oy:n 58,47 % omistamalla yhteisyrityksellä Teollisuuden Voima Oyj:llä on velvoite rahoittaa Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta ydinvoimalaitoksen käytöstäpoisto ja käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitus.

Ydinenergiain mukaisesti määräytyvä valvontaviranomainen (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM) päättää vastuunmäärän. Ydinjätehuoltovastuuseen liittyvät Teollisuuden Voima Oyj:n osakkaiden antamat omavelkaiset takaukset kattavat ydinjätehuoltovastuun kattamattoman osuuden ja vastuun ydinjätehuollon mahdollisista ennalta arvaamattomista menoista ydinenergiain mukaisesti. Pohjolan Voiman antama omavelkainen takaus on 78,2 (vuonna 2014 86,7) miljoonaa euroa.

21 JOHDANNAISSOPIMUKSET

1 000 €	2 015	2 014
Valuutta- ja korkoriskin suojaamiseksi tehtyjen johdannaissopimusten pääoma-arvot ja käyvät arvot		
Koronvaihtosopimukset (nimellisarvo)	564 000	646 400
Käypä arvo	-2 020	-3 975
Valuuttajohdannaiset		
Terminisopimukset (nimellisarvo)	-	6 919
Käypä arvo	-	246

Rahoitusriskit

Rahoitustoiminnan tavoitteet ja riskit on määritelty rahoituspolitiikassa, josta päättää hallitus.

Jälle-rahoitusriskiä hallitaan rahoituslähteitä hajauttamalla, lainojen riittävän pitkällä maturiteeteilla ja tasapainoisella erääntymisaikataululla. Lainavaluuttana käytetään pääsääntöisesti euroa. Mikäli lainoja nostetaan muissa valuutoissa, valuuttariski poistetaan johdannaissopimuksin. Korkoriskiä seurataan duraatiolla, joka kuvaa lainasalkun herkkyyttä korkotason muutoksille. Lainasalkun duraatiota hallitaan rahoituspolitiikan asettamissa rajoissa tarvittaessa johdannaissopimuksilla.

Yhtiössä pidetään tietty määrä likvidejä varoja, luottolimiittijärjestelyjä ja yritystodistusohjelmia likviditeettiriskin pienentämiseksi. Yhtiöllä on maksuvalmiutta turvaava 300 miljoonan euron suuruinen valmiusluotto, joka erääntyy vuonna 2020. Valmiusluotto oli 31.12.2015 kokonaan nostamatta. Lyhytaikaiseen rahoitukseen yhtiö käyttää pääsääntöisesti kotimaista 300 miljoonan euron yritystodistusohjelmaa.

Vapaa likviditeetti sijoitetaan turvaavasti ja tuottavasti instrumentteihin, joiden duraatio on korkeintaan 12 kuukautta. Sijoitukset pyritään hajauttamaan eri kohteisiin ja sijoituskohteet valitaan siten, että jälkimarkkinoiden likviditeetti on turvattu myös epäedullisissa olosuhteissa.

Pohjolan Voima Oy:n tytäryhtiöiden valuuttamääräisiin polttoainehankintoihin sisältyvää valuuttariskiä hallitaan Pohjola Voima Oy:n hallituksen hyväksymän hiilenhankintapolitiikan mukaisesti valuuttajohdannaisin, joiden toteutus ja hallinnointi on keskitetty emoyhtiöön.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Hallituksen voitonjakoehdotus

Emoyhtiö Pohjolan Voiman tuloslaskelma osoittaa tappiota 9 182 517,32 euroa.

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tulos siirretään edellisten tilikausien tulostilille ja että osinkoa ei jaeta.

Helsingissä 3. päivänä maaliskuuta 2016

Tapio Korpeinen
puheenjohtaja

Seppo Parvi
varapuheenjohtaja

Hannu Anttila

Jukka Hakkila

Anders Renvall

Tapani Sointu

Rami Vuola

Peter Boström

Patrick Wackström

Lauri Virkkunen
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 18. päivänä maaliskuuta 2016

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Jouko Malinen
KHT

Tilintarkastuskertomus

Pohjolan Voima Oy:n yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Pohjolan Voima Oy:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtajat syllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätöksen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsinki 18. maaliskuuta 2016

PricewaterhouseCoopers Oy

Tilintarkastusyhteisö

Jouko Malinen

KHT